

IELU **MUZIKANTU**
piezīmes **ILONA BALODE**

821.174-992

Ba 387

Grāmata izdota ar Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu.

Fotogrāfijas no autores privātā arhīva, Jēkaba Vilkārsa, Anrija Požarska, “Igo Japiņa sporta aģentūras” foto, kā arī foto no žurnāla “Privātā Dzīve” arhīva. Vāka foto autore – Elza Gauja.

Lindas Kraules vāka dizains

Ilona Balode

IELU MUZIKANTU PIEZĪMES

Apgāda vadītāja *Vija Kilbloka*

Projekta vadītāja *Bārbala Simsons*

Redaktore *Anda Ogrīņa*

Korektore *Diāna Graudiņa, Evija Stikute, Ilona Burka, Zaiga Lasenberga*

Mākslinieciskais redaktors *Eduards Groševs*

Tehniskā redaktore *Iveta Kļaviņa*

Maketētāja *Dace Polkmane*

Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, K. Valdemāra ielā 6,

Rīgā, LV-1010. Red. nr. L-3608.

Jelgavas tipogrāfija

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs.

Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana

ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu

ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Ilona Balode, 2022

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2022

ISBN 978-9934-0-9517-7

SATURS

PIRMĀ DAĻA. IZLAUŠANĀS BRĪVĪBĀ	5
2009	5
2010	127
OTRĀ DAĻA. ANARHIJA	141
2011	155
Tallina	192
2012	249
Rīga–Londona, 2012.....	260
Rīga–Sanktpēterburga	325
Saldais Eirotrips.....	348
Murgaina vasara.....	445
<i>Crazy Eurotrip</i>	524
TREŠĀ DAĻA. PĀRDZIMŠANA	609
<i>Riga Spice 2013</i>	609
Smaganes murgs	782
Brālis	803
2013. gada beigas.....	812
2014	845
Ero.....	904
Kanāriju salas.....	1015
Epilogs	1488
Pēcvārds.....	1516
Pateicības.....	1519

PIRMĀ DAĻA

IZLAUŠANĀS BRĪVĪBĀ

2009

Tas notika tālajā alkohola, narkotiku un trakuma trauksmes apmiglotajā 2009. gadā. Es biju jauna aktrise ar neskaitāmām nelaimīgām mīlestībām, grūtu bērnību, sarežģītu raksturu un cimperlīgu, depresīvu kaķeni Zāru bagāžā. Vīlusies visā, kas bijis svēts, – teātri, dzīvē un sevi. Viņš – trīsdesmit trīs gadus vecs rokstārs ar briesmīgu reputāciju, daudzām atkarībām un nelāgu tieksmi savus negadījumus ķīzināt ārpauslei mēļu trišanai.

Mūsu dzīves patiesība bija *“Live fast, die young”*¹.

Jo nekam taču nebija nozīmes.

Un tādi – pa pusei nojūgušies, pa pusei atmetuši visam ar roku – mēs satikāmies, kopīgi dalīdami amfetamīna liniju. Tā sākās mūsu dīvainā draudzība.

2009. gads atnāca negaidīts. Tas atnesa lielu pārmaiņu vējus. Es no daudzsološas jaunās Dailes teātra štata aktrises kļuvu par dzīvē vīlušos ārštatnieci, kas knapi velk eksistenci. Nojūgusies, nikna un nelaimīga. Es trakoju un mēģināju kā nebūt laizīt savas strutojošās aizvainotā lepnuma brūces, nedēļu nogalēs pazaudēdamās nebeidzamās, bezjēdzīgās ballītēs un alkohola jūrā.

Pārējās dienās, kā jau tas pieklājas, aizvilkos uz teātri, atvilkos no teātra, klausījos depresīvu mūziku, dzēru vakaros vīnu un sēdēju skaipā līdz pieciem rītā, sarunādamās ar tādiem pašiem depresīviem un vientuļiem draugiem. Un tam visam klāt krietna deva mazohistiskas tīksmināšanās par

¹ Dzīvo ātri, mirsti jauns. (*Angļu val. Šeit un turpmāk red. piez., ja nav norādīts citādi.*)

savām ciešanām. 21. gadsimta virtualizētās paaudzes tendence. Es dzīvoju blakus kapiem, un kapsēta bija mana dzīve.

Tad atnāca viņš – skrandains deģenerāts, bez zirga, bez mašīnas, ar klibu dzīvi un klibu kāju, Einšteina frizūru un tumšzaļām, kaitinoši sašķiebtām inteligenta acenēm. Jau no sākta gala draudzenes teikušas, ka man nav laba gaume uz vīriešiem. Reibuma stāvoklī viņa acu zilītes parasti centās aizdiebt katra uz savu pusi. Izcili nepatīkams radījums mans mīlotais tolaik bija. Vēl aizvien neesmu sapratusi, ko es viņā toreiz tomēr ieraudzīju.

Tikai pēc vairākiem kopā būšanas mēnešiem pamanīju, ka, sakopies, nogriezis matus un uzvilcis kārtīgas drēbes, mans puisis nemaz nav tik zemē metams, pat tīri simpātisks jauneklis!

Lai nu kā arī tur būtu vai nebūtu – mēs, kaut kādu man pilnīgi nesaprotamu apsvērumu vadīti, sākām dzīvot kopā.

Karmas riteņa milzu zobrati jau bija uzsākuši savu neapturamo riņķojieni, izvēle vairs nebija mūsu rokās. Atlika tikai pakļauties.

Kopš mūsu iepazīšanās bija aizritējuši trīs skarbi mēneši. Dzīvojām manā šaurajā vecmeitas dzīvoklītī kopā ar manu kaķeni Zāru, kas katru mīļu dienu nelaida garām iespēju manam jaunajam draugam parādīt, kur atrodas viņa īstā vieta – respektīvi, ārpus mūsu sarežģītās depresīvās kaķenes un depresīvās meitenes savādās mīlestības pilnās pasaules.

Lai nu kas, bet Zāra to prata labi – viņas citādi nebeidzama maiguma caurstrāvotais kaķa skatiens spēja pieņemt tik nicinošu nokrāsu, ka šķiet – tā fokusa objektam vajadzēja mirkli uz līdzenas vietas pārvērsties pišķos.

Bet tas būtu mazākais... Zāra pret saviem nelabvēlības upuriem mēdza pielietot tiešām nepatīkamus cīņas paņēmienus. Ne viens vien brašs jauneklis manā Pirmsūdra periodā ticis aizbaidīts ar kaunpilni piecūratiem zābakiem, saskrāpētām rokām niknas rūkšanas pavadījumā. Bet šoreiz Zāra nebija ņēmusi vērā to, ka arī cilvēki mēdz iespītēties. Nelīdzēja ne kaka uz spilvena, ne tas, ka Ūdra iegulētā vieta man blakus tika ar nepārspējamu regularitāti un izdomu piecūrāta ik dienas. Šis radījums bija nolēmis iekārtoties mūsu dzīvē uz palikšanu.

Kādā nebaltā dienā viņš nolaupīja Zāras mīļoto kaķmammu uz trim bezgala garām nedēļām! Nabaga Zāra pa to laiku tika aizvesta no Rīgas mājām un atstāta viena svešā vietā, svešā pilsētā, svešā istabā pie ne tik svešās kaķvecmammās Dainas. Ventspilī. Bet mēs – mīlestības apmātie – tikmēr dancojām apkārt pa Eiropu, izbaudīdami brīvību un savu pirmo kopīgo ceļojumu trakajā pasaulē.

To, ka kaķa sirdij tas bijis varen smags pārbaudījums, mēs, vieglprātīgie, sapratām uzreiz pēc atgriešanās. Zāra ar mani nerunāja trīs dienas. Tā kā gribējām turpināt savus klejojumus (un to, ka turpināsim, mēs jau bijām sapratuši), mums nācās kā nebūt risināt radušos situāciju.

Bija pienācis brīdis izšķirošam un nebijušas pārmaiņas nesošam solim. Kā zināms, no trijstūriem nekad nekas labs nav sanācis. Trijstūris vispār ir tāds diezgan dīvains ģeometrisks veidojums. Vienmēr kāds leņķis ir platāks, kāds cits leņķis līdz ar to sūdzas par apdališanu. Tad vēl tās katetes, hipotenūzas. Nujā, ir jau arī vienādsānu trijstūri. Vai vienādmalu? Ģeometrija un matemātika nekad nav bijušas manas stiprās puses. Velns ar viņām!

Mūsu nelaimīgais trijstūris bija kaut kā jāpadara par veiksmīgāk funkcionējošu daudzstūri. Tāpēc, atgriezušies no sava pirmā kopīgā ceļojuma, sapratām, ka ir pienācis laiks ģimenes pieaugumam. Un tā mūsu ģimenē ieradās ogļmelnš, mazs, ņaudošs, pārbijies kamoliņš – Bolderājas sētmalē dzimušais runcis Pleķis. Pilnajā vārdā Pleķis Plankums Mārtiņš. Un, ticiet vai ne, kopš tā brīža mūsu visu dzīve krietni mainījās.

Pirmais Eirotrips

Skaisti ir cilvēka pirmie mēģinājumi izrauties brīvībā. Viņa pirmie neveiklie soļi plašajā pasaulē ir apvesti ar pirmreizīguma elpu, spēju jūsmot un priecāties par visu, kas neredzēts. Skaista un nebeidzamu brīnumu pilna šķiet pasaule, ja divdesmit septiņu gadu vecumā vienīgās pieredzētās ārzemes ir Lietuva, Polija, maza šķirbiņa Vācijas un Londona no kora autobusa loga. Un viena lidmašīna.

Bet tagad manā nepieredzējuša ceļotāja kontā nāca Brēmene, Londona, Frankfurte (gan tikai Hānas lidosta), Luksemburga, Piza, Florence (tā taču ir Itālija!), Parīze. Vai jūs dzirdat, kā skan šis vārds? Kā mīlestība! Kā sapņi! Kā ilgas! Kā cerības! Diez vai es biju vienīgā, kam, izdzirdot vārdu Parīze, ausīs ieskanējās tas lipīgais franču šansona meldiņš... nā-nā-nā-nā-nā-nā-nai-na nā-nai nā-nā-nā-nā-nā, nā... nu jūs taču zināt, par kuru es runāju? Jā! Jā! Tas!

Un visbeidzot – kā saldais ēdiens pirms došanās mājup – Venēcija! *Ve-ne-zia!* Šis vārds jāizrunā čukstus, pusbalsī, ar piesmakušu itālisku akcentu! Ak Dievs! Mammīt! Es lidošu uz Venēciju!

Tā tolaik, tālajā 2009. gadā, ar sajūsmas kļiedzieniem stāstīju pa telefonu Mammai. Es vasarā došos milzīgi garā ceļojumā uz trim nedēļām kopā ar savu jauno nelāgas reputācijas apdvesto draugu!

– Nu tik uzmanās, ka tās lidmašīnas nenokrīt! – Mamma uztraukti pieklausules stostījās.

Tolaik vēl zāle bija zaļāka, kredītkarte pilnāka un *Ryanair* lēts. Tolaik dižķibeles nebija mūs skārusi un likās, ka viss vēl būs labi. Vai varbūt tomēr jau bija, tikai mēs vēl to nesapratām?

Ak, zelta laiki, kad varējām par nieka 150 latiem nopirkt biļetes divām personām astoņiem pārlidojumiem krustu šķērsu pa bagāto Rietumeiropu! Tajā laikā jūra bija līdz ceļiem un mūsu drosme līdzinājās pārgalvībai, tomēr ar mums nekas slikts neatgadījās. Mēs bijām jauni, traki, mīlestības, alkohola un cerību pārpilni!

Vienā vārdā sakot – psihi.

Biļetes nopirkām internetā kaut kad ap to laiku, kad jau bijām sākuši dzīvot kopā. Precīzāk sakot, pēc mūsu otrā mēģinājuma sākt dzīvot kopā. Pirmā reize cieta totālu fiasko.

Daudz netrūka, lai mēs, šī neapdomīgā soļa salauzti, būtu aizgājuši katrs uz savu pusi uz visiem laikiem. Notika tomēr citādi. Kaut kas mūsu mazajās egoistiskajās patībās tajā jocīgajā mirklī, kad viss tūlīt jau būtu pazaudēts, lika izlīst ārpusē kam citam – kaut kam mazam, neaizsargātam un nobaidītam. Kaut kam, kas bija gatavs sākt sarunāties. Mazs, trausls gabaliņš no manis un mazs, izbrīnījies – no viņa.

Mēs tad bijām pazīstami veselas trīs slimas nedēļas, bet varbūt divas vai trīs ar pusi... kas gan var vairs precīzi tos senos, tumšos laikus atcerēties!

Nākamajā rītā kopīgi nonācām pie publiski paužamā lozunga: “Mums brīvība ir svarīgāka par naudu, tāpēc mēs kopā nedzīvosim, un punkts!”

Tas bija vienkāršāk, nekā rakņāties šaubās. Turpmāko mēnesi diezgan veiksmīgi šo nelaimīgo pārvākšanās jautājumu mēģinājām necilāt. Novēlām visu savu pārvākšanās drudzi, kas, protams, pirms tam tika rūpīgi izbazuņēts katrai ausij, kura, tuva vai ne tik tuva, bija gatava tajā brīdī uzklauzīt, uz nepārdomātiem spriedumiem alkohola lietošanas rezultātā un infantilismu. Kaut kādā ziņā jau tas tā arī bija...

Šajā laikā mūsu dzīvē vēl figurēja kāda smaga, bet ļoti kolorīta persona – Padre. Viņš nez kā bija pamanījies iespraukties Rolanda dzīvē. Un līdz ar to arī manā. Padre bija neciešams tips. Vilks jēra ādā. Dūja ar žņaudzējčūskas tvērienu. Šakālis paradīzē. Nelabais Svētās Romas Katoļu baznīcas priesteris talārā. Vismaz tādu iespaidu viņš par sevi tolaik centās atstāt. Nepaspēju pabūt kādā viņa vadītā dievkalpojumā, bet dzirdēju, ka dievbijīgās tantes klausījušās pavērtām mutēm un tur odis pēc sēra. Un dažreiz ap baznīcu ložņājuši visādi mūdži. Padrem vispār nopakaļus parasti vilkās tāda nelāgu sajūtu buķete. Ļoti lipīga.

Un tādus tipus kā Ūdris un es vienmēr vilinājušas asas izjūtas. Bet tādus kā Padre – tādi kā mēs.

Jāsaka gan, ka, pie skaidrā saprāta esot, Padres satikšana nekad nešķīta īpaši vilinoša. Padrem tika zvanīts situācijās, kad realitāte jau bija sajukusi.

Viņš kļuva arī par mūsu pirmās nelaimīgās pārvākšanās un izvākšanās dalībnieku.

Padrem bija mašīna. Un Padre, kā gadījies, kā ne, tieši tajā vakarā, kad mēs ar Ūdri, eiforijā slikdami, nonācām pie ģeniālā lēmuma, ka vajag sākt dzīvot kopā un man jāievēcas Ūdra Pārdaugavas dzīvokli tagad un tūlīt uz līdzenas vietas, ne dienu vairs negaidot, bija nikni gatavs mūs ar visām manām mantām un, protams, kaķeni Zāru uz turieni aiztransportēt.

Pēc divām dienām, kad žēli lūdzām viņu aizvest mani ar visām pekēlēm atpakaļ, gan dabūjām pār savu galvu kārtīgus blāvienus! Ūdris mēģināja apēlēt pie tā, ka Padre savā ziņā ir vainīgs pie mūsu neapdomīgā pārvākšanās soļa, jo nebija mēģinājis mūs no pārsteidzīgā gājiena atturēt. Par to nu dabūjām vēl smagāk, jo Padre neparko neļāvās uzkraut sev kādu daļu mūsu bezatbildības nastas un sāka kliegt, ka mēs esam idioti un vedīs viņš mani atpakaļ tikai tad, ja iepazīstināšu viņu ar kādu Dailes teātra aktrisi. Brīdi padomājis, nikni teica:

– ... ar to Rēziju, kā viņu tur sauc... Kalniņu!

Mēģināju žēli iepīkstēties, ka varbūt derēs arī kāda cita, uz ko saņēmu vētras kaucienam līdzīgu:

– Es teicu: RRRRĒĒĒZIJU KALNIŅU!

Tad Padre slaidi iegriezta mašīnu Bruņinieku ielā un, ak vai, noparkojās pie Dailes teātra dienesta ieejas, noskaldīdams, ka nebraukšot ne centimetru tālāk, ja es tūdaļ uz līdzenas vietas nesameklēšot teātrī viņa sapņu dāmu. Nu bija ziepes. Centāmies ar Ūdri viņu kā nebūt nomierināt un piesolīt Rēziju Kalniņu uz citu dienu. Bet uz to Padre tā satrakojās, ka bija gatavs mani turpat pie teātra ar visām mantām un kaķi izlīdināt laukā.

Nācās vien līst no mašīnas ārā un, bīdoties uz teātra pusi, domāt, ko nu darīt. Laikam Ūdris izdomāja ģeniālo ideju iestāstīt Padrem, ka Rēzija Kalniņa jau aizgājusi mājās un neviens nezina, kur viņa dzīvo.

Padre bija dikti sašutis par šādu situācijas pavērsienu, bet tad, brīdi padomājis, paziņoja, ka šādā gadījumā noderēšot arī kāda cita aktrise, varot atsūtīt Agnesi Zeltiņu. Uz to nu apķērīgais Ūdris sāka stāstīt, ka teātrī nevienas citas aktrises arī vairs neesot un visas jau aizgājušas mājās.

Tad nu Padre vilies, bet stoiski, pieņēmis nežēlīgās dzīves pavērsienus, ar niknu izrunāšanos tomēr piekrita mūs vest tālāk, taču piekodināja, ka sveikā es cauri netikšot un Rēziju Kalniņu viņš tik un tā gribēšot.

Tā es tiku atpakaļ savās vecajās mājās pie vecās kapsētas. Ūdris turpināja par savu faktisko adresi uzskatīt ierasto Pārdaugavas dzīvokli, taču

pavadīja tur aizvien mazāk laika. Es pēc neveiksmīgā pārvākšanās mēģinājuma no tās vietas nez kāpēc sāku vairīties, tāpēc mazpamazītēm lielāko daļu laika aizvadījām pie manis. Vairīties pasāku arī no Padres, jo kā gan varēja zināt, ka viņam atkal neuznāks aktrišu vajāšanas mānija?

Jā, tādi nu mēs visi tur bijām tolaik. Mākslinieki deģenerāti un nojūdzies katoļu priesteris.

Ar priesteri Padri vispār vajadzētu biedēt nepaklausīgus bērņus pirms aizmigšanas: klausies, mazais, ja tu tagad neaizmigsi, tad atnāks Padre. Noliikt pie mazajām, siltajām nerātņu gultiņām lielu Padres fotogrāfiju ar salti nosodošu, nedaudz aizkaitinātu fizionomiju. Esi nu laba meitene, apēd biezputru, citādi Padre sapņos nāks ciemos.

Vai arī: Māri, apēd piena zupas plēvīti, citādi atnāks Padre un sāks rāties. Lai nu ko, bet rāties Padre prata tā, kā neprot neviens. Viņam piemita nepārspējams talants likt lietā nevis cilvēcisku saskarsmi, bet tik daudz dažādu divainu vārdu savirknējumu, ka ausis vīta, tos pat vēl nedzirdot. Pietika jau ar to, ka Padre grasījās sākt runāt. Un pats interesantākais ir tas, ka viņš nekad nelietoja rupjus vārdus. Spēks nebija vis vārdu stiprumā, bet gan to kombinācijās! Lielais vārdu kombinators Padre. Un visvairāk šo kombināciju parasti tika daiļā dzimuma pārstāvēm. Sievietes Padre bija sevišķi "iemīļojis".

Nezinu, varbūt kaut kur dziļi iekšā Padrē slēpās kaut kas cits. Kaut kas pagalam salauzts un nožorkāts. Nedabisks un tumsā turēts. Nezinu. Droši vien. Gan jau neviens tāpat par Padri neizaug. Varbūt šajā pasaulē kaut kur ir kāds, kas spēj ar Padri sarunāties, bet es par tādu cilvēku neesmu dzirdējusi. Un es nesaprotu, ko Padre darīja katoļu baznīcā. Kā viņš vispār tur nokļuva, kādu dēmonu plosīts?

Katrā ziņā likumsakarīgi bija tas, ka reiz kādā tā paša trakā gada pavasara naktī Padre atkūlās pie mums uz Kluso ielu. Uz to pašu manu vecmeitas dzīvokli pie kapiem. Joki gan – tas notika 1. aprīļa naktī! Karmiskās vētras trakoja un darīja savu nenovēršamo darbu. Neatceros, cik daudz toreiz mūsu tur bija.

Zinu tikai to, ka mana tajā laikā arī diezgan psihiski nenosvērtā draudzene Austriņa bija dusmīga un nokaitināta, Padre ālējās kā jau parasti (Rēziju Kalniņu gan šoreiz nepieminēdams), bet manī un Ūdrī bija ieslēdzies tas ļaunais, nežēlīgais spīdums, kāds mūs abus reizi pa reizei mēdza apstarot. Tāds, ka pašiem ir bail, bet nav iespējams apstāties. Padriskais spīdums. Dēmonu valdīšanas laiks. Nākamajā rītā ap desmitiem priedīgi pavadījām Padri uz viņa automobili, kas bija noparkots pie kapsētas, un kopīgi iztukšojām pēdējo viskija pudeli.

Tajā pavasarī dievbijīgus un ne tik dievbijīgus cilvēkus satrauca interesants atgadījums – pamatīgā alkohola reibumā pie stūres tika pieķerts Romas Katoļu baznīcas priesteris. Mediji vēstīja, ka no vadītāja puses “lijusi spēcīgu vārdu straume”.

Ar to tad arī Padres garīdznieka karjera beidzās. Kopš tā brīža viņš no mūsu dzīves pagaisa. Īsti nezinu, kur ceļi viņu tagad aizveduši.

Bet lai nu mums visiem vienreiz tiek miers! Arī Padrem.

Laiks ritēja. Atgadījumi skrēja. Es pat nepamanīju, kā Ūdris ievācās pie manis. Tas tiešām notika pavisam nemanāmi. Tā, kā tam vajadzētu būt. Izrādījās, ka mēs vienkārši tajā pirmajā reizē nebijām izvēlējušies isto vietu, kur pārvākties. Vai laiku...

*“Let it grow, let it grow
Let it blossom, let it flow
In the sun, the rain, the snow
Love is lovely, let it grow!”¹*

Ērikam Kleptonam ir tāda dziesma. Jāļaujas dzīves buksējošajam plūdumam.

Nu re. Īsti vairs neatceros, vai pirmajā kopīgajā ceļojumā mēs nolēmām doties tad, kad jau uzzināju, ka teātris ir nolēmis no manis palēnām atbrīvoties, vai tad, kad vēl dzīvoju ilūzijās.

Lai vai kā, līdz tam man dzīvē nekad nepietika laika dzīvot. Vienmēr bija citas darīšanas, ar ko sevi nodarbināt. Bija jāaug un jāmacās. Tad bija jātiek uz Rīgu. Lai būtu Rīgā, bija atkal jāmacās, jācīnās par to, lai tiktu mācīties aktieros. Tad savukārt bija jācīnās, lai noturētos aktieros. Un, lai noturētos aktieros, bija jānodrošina arīdzan sev iztika, lai varētu dzīvot un mācīties Rīgā. Un tad jau nāca visu ilgu piepildījums! Lielais Dailes teātris! Nu bija zobiem un nagiem jānoturas tur. Klasiskais vāveres ritenis. Es vienmēr biju varējusi izskriet, izsāpēt, izturēt. Līdz vienā brīdī kaut kas mani sāka lūzt. Divdesmit septiņu gadu vecumā. Piepeši kaut kas sāka šķobīties, gorīties, ļodzīties. Kontroles panelis lēni un neizbēgami bija sācis slīdēt ārā no manām rokām. Rozā brilles saplīsa...

Ūdris saka – man esot veča daba. Meitenes iet runāties ar draudzenēm, ēst kūkas un izraudāt sirdi, bet es metos ar visām četrām iekšā nežēlīgajā ār pasaulē, žūpoju kā vecs kapteinis, kaujos, lamājos un iekuļos vēl lielākās nepatīkšanās. Pēc tam kad vairs nav kur zemāk krist, pazaudēti telefoni, instrumenti, dabūti smadzeņu satricinājumi, sajaukti pinkodi, sabojātas

¹ Ērika Kleptona dziesmas “Let It Grow” vārdi.

attiecības ar visiem, ar kuriem tās vēl varētu sabojāt, un parādītas rakstura viszemiskākās puses, es atgriezšos īstenībā ar iežmiegtu asti, lai kā Fēnikss kārtējo reizi celtos no savas sūdu čupas un atdzimtu no pelniem.

Katram savs, kā saka seni, viedi ļaudis.

Turklāt ir tāda cilvēku suga, kas nemācās no savām kļūdām.

Bija pienācis tas brīdis, kad vajadzēja kaut ko kardināli lauzt un mainīt. Divdesmit septiņi gadi cilvēka dzīvē ir tāds laiks, kad ir vai nu jāmirst, vai jādibina ģimene. Vai arī jādara kaut kas pavisam cits, kas maina rāvaino plūdumu. Man bija pienācis laiks izlauzties brīvībā!

Dullā Daukas sindroms man bijis asinis jau kopš ventiņu laikiem, kad kā mazs, kautrīgs un spītīgs skuķis savā kālijā sāls piekaisītajā dzimtajā “Pilsētā ar rītdienu” vilkos uz molu lūrēt, kā kuģi peld jūrā. Vējš pūta un aurēja, bet es tik lūrēju. Lūrēju un lūrēju, līdz tie maitas pazuda aiz apvāršņa kā mazi punktiņi jūrā. Gan jāsaka – lai arī ventiņ’ skuķ’s, pie jūr’s uzauzd’s, ar ūdeni man tomēr nebija visai draudzīgas attiecības. Ja nu vienīgi par attiecībām var saukt sliksanu Ventā divpadsmit gadu vecumā un Mammās manās smadzenēs rūpīgi iekodētos pestelstāstus par to, ka viņai jaunībā (kad manis vēl nebija) kāda *burve* izzilējusi: viņas liktenis esot ūdens. Līdz ar to – arī mans. Nezinu gan, kas Mammai palīdzēja nonākt pie šī secinājuma: “liktenis” = “ūdens” nozīmē to, ka viņai un līdz ar to man jābaidās no noslikšanas, bet, ja no mazotnes to dzird katrā saulainā vasaras dienā, ar laiku jautājumus vairs neuzdod.

Lūk, tā. Bet, kā tas bieži gadās, cilvēki mēdz būt taisni kā uzburti uz to, no kā baidās un no kā viņus mēģina atturēt. No ūdens man bija bail kā velnam no krusta, bet neko nevarēju padarīt. Vilka klāt kā magnēts! Sēdēju uz mola un sapņoju par kuģiem, par to, kā reiz tikšu tur, kur tie citi laimīgie. Tur, aiz apvāršņa. Tur, kur ir visādas dīvainas zemes, savādi augi, savādi dzīvnieki un savāds gaiss. Tur, kur viss ir citādi. Protams, es, muļķe, sapņoju arī par to, ka reiz kā delfīns peldēšu okeānā mēnessgaismā, mīlot tumšo dzelmi zem sevis. Bez bailēm. Es pat divdesmit gadu vecumā sev nosolīju, ka iemācīšos labi peldēt un vairs nebaidīšos no ūdens, ja izdosies iestāties Kultūras akadēmijā aktieros. Izdevās. Kādu laiku pat cītīgi gāju uz baseinu, iemācījos vairākas reizes pārpeldēt dziļo baseinu, bet bailes palika.

Es dzimu aizvēsturiskajā 1982. gadā, kad viss bija citādi. Iesākumā bija PSRS. Tad tā sabruka. Manā mazbērnībā skaļi nepieminēja Ziemassvētkus, bet droši svinēja Jauno gadu. Katru vakaru melnbaltā TV kaste tika ar skrapstošu kanālu griešanas verķi pārslēgta uz varenās PSRS ziņām “Время”¹, bet par naktsmiera tuvošanos vēstīja “Спокойной ночи,

¹ “Laiks”. (Krievu val.)

мальши”¹ – raidījums padomju bērniņiem. Tieši melodijas, kas ievadīja šos raidījumus, arī ir iesēdušās manā atmiņā visspilgtāk. Nekas cits. Ūdris stāstīja – nujā, viņš jau tad bija liels puika –, ka atceroties: “Время” zemeslode ziņās vienmēr griezusies uz nepareizo pusi, pretēji pulksteņa rādītāju kustības virzienam. Es laikam tad vēl nenojautu, ka zemeslode ir apaļa.

Mans bērnu dienu draugs tolaik bija psihedēliskais latvju Miedziņš Jarāns, bet ik svētdienas rītu sajēgu par mākslas būtību mūsu mazajās smadzenītēs gudras tantes un onkuļi mēģināja iedīdīt ar latviešu multenēm, kurās varēja nojaust to, ka dzīve nebūs rožu dārzs.

2. klasē vairs netiku oktobrēnos, mūs pārsaucā par “rūķīšiem” un moderni kļuva pie sirds piespraust auseklīti. Bet mana PSRS skolnieces kleitiņa tika pārsūta par svārķeļiem.

To, ka drīz būs iespējams izlidot pasauli krustu šķērsu un, lai iebruktu Vācijā, atliks vien paķert līdzī derīgu pasi, vēl neviens nezināja.

Es zināju tikai to, ka kuģi spēj nokļūt tur, kur es netieku.

Mammas vienīgās ārzemes vēl šobaltdien ir Lietuva, Igaunija un Maskava. Interesantākais – es neesmu dzirdējusi, ka Mamma par to īpaši raizētos. Drīzāk gan raizes viņas balsī parasti dzirdu, kad jābrauc pedagogiskajā pieredzes papildināšanā uz Rīgu, uz kursiem. Nesaprotu, kā man tas Dullā Daukas sindroms ieskrēja smadzenēs. Varbūt par daudz lasīju latviešu literatūru. Bet tā nu sanāca. Mamma – normāls vietsēdis. Meita – pasaules blandoņa un mūžīgs nemiera gars. Vienīgais labums, ka varu to vismaz norakstīt uz sava neiepazītā tēva gēniem. Cilvēkam, lai pieņemtu sevi, ir nepieciešams kaut vai maldīgi racionāls izskaidrojums.

Jā.

Vārdu sakot, bija pienācis mirklis atmest visus “nav laika”, “nav naudas”, “tas nav pārdomāti”, “ja nu neizdodas?”, “ko cilvēki padomās”, “Mamma pārdzīvos”, “var pazaudēt visu, kas sasniegts”.

Bija pienācis laiks dzīvot. Lēkt nezināmajā. Iemīlēt puisī, ko visi uzskatīja par deģenerātu, un nospļauties, ko viņi par to saka. Laiks nedomāt par to, kā es vēlāk iztikšu, jo tagad nopērku *Ryanair* biļetes par šā mēneša algu. Bija pienācis laiks nomest paklausības masku, pārstāt būt labai meitenei un beidzot darīt to, ko ES PATIEŠĀM VĒLOS!

Dzīvot.

Kā nu es to pratu...

Tad viss piepeši sāka notikt ļoti ātri un slidoši. Esmu novērojusi, ka tā tas ir. Vienā mirklī viss sāk iet savu gaitu. Tikai pašam jāizlemj par to mazo klikšķīti. Jāpārslēdz kanāls. Un viss sāk notikt pats no sevis.

¹ “Arlabunakti, mazuļi!” (*Krievu val.*)

Izlidot no Rīgas mums bija paredzēts 24. jūnija rītā. Ļoti agri. Līdz ar to nolēmām: nav ko čakarēt Likteni, nevajag mēģināt svinēt Jāņus.

Līgovakaru, 23. jūniju, pirmo reizi pavadīju Rīgā, baudīdama tiksmi tukšās Vecrīgas ielas, kurās nu varēja dzirdēt gandrīz tikai cittautu vārdus. Rokrokā klaiņojām, pārņemti ar to, kas mūs sagaida nākotnē. Cenzdamies izlikties drosmīgi, nervozi smējām: runā, ka ceļošana kopā pārbaudot attiecības. Daudzi pāri izšķīroties pēc pirmajiem ceļojumiem.

Trīs nedēļas mums būs jābūt kopā dienu un nakti. Nebūs draugu, pie kā aiziet pažēloties, kāds otrs ir kretīns. Un kā būs ar naudu?

Kaut kas jau mums kontā bija. Un bija arī paredzēts, ka kaut kas vēl būs.

– Bet atceries, ka ceļojumos nauda izkūst diezgan ātri, – teica Rūdis. Tajā laikā es Ūdri vēl sauca par Rūdi... tāpat kā draugi.

Neriskēt un nesvinēt Jāņus mēs nolēmām arī tāpēc, ka pāris dienu pirms pacelšanās spārnos gandrīz nozaudējām manu pasi. Bez maza joka, viss būtu jāatceļ. Bijām atkal kārtējo reizi kaut kur Vecrīgā aizsēdējušies, tad nez kā uz rīta pusi iekliduši bēdīgi slavenajā Rīgas nakts ēstuvē “Lauvas nams” un pēc tam izdomājuši, ka vajag pabraukāties ar taksi, kas turpat tuvumā kārdinoši vīdēja. Tie bija laiki, kad mēs vēl mēdzām braukt ar taksi, kaut mājas bija desmit minūšu gājiena attālumā. Arī tā bija...

To, ka trūkst kaut kā, sapratām, kad sākām kāpt pa kāpnēm augšup uz dzīvokli. Dīvaini viegli bija kustināt rokas. Kā tad – mana somiņa pazudusi! Par spīti visam negulētās nakts nogurumam, vienā mirklī atjēdzāmies, ka nav labi. Metāmies ārā uz ielas meklēt taksi, cerot, ka tas varbūt turpat vēl ieraugāms.

Taksis gan tev stāvēs uz vietas agrā sestdienā piecos no rīta! Ūdrim nu bija iespēja atklāt savu aso domātāja prātu. Metāmies, ko kājas nes, atpakaļ uz to pašu desmit minūšu attālumā esošo “Lauvas namu”. Mašīnu, ar kuru atbraucām, nekur gan nemanījām, taču turpat slaistījās vēl citi taksista amata brāļi, ar kuriem izdevās sadzīt rokā nule kā aizbraukušo. Piecu minūšu laikā bijām atguvuši zaudēto somu un pasi, taču šķīrušies no desmit latiem.

Tātad – tajā agrajā rītā mēs sapratām, ka nevajag izaicināt Likteni. Gan tikai uz īsu brīdi. Drīz tas aizmirsās.

Tā nu aizvadījām 23. jūnija nakti Rīgā un no rīta agri braucām uz lidostu. Satraukums skraidīja pa ķermeni skudru pēdiņām. Vēders griezās kā kamoliņš. Ūdris kaut ko stāstīja par to, ka viņš kādreiz spēlējis uz ielām.

“Oo! Cik romantiski!” pie sevis nodomāju, bet skaļi pajautāju: – Tev nemaz nav uztraukuma?

Ūdris vīzdegunīgi attrauca, ka neesot gan. Nemaz.

Nu tad man arī nav! Sāks vēl domāt, ka esmu sika, uztraukusies mulķe!

Ryanair! Dfff! Kaut kā vienmēr šķiet, ka, izdzirdot vārdu *Ryanair*, blakus jāatskan seksīgam būksķim. Ne jau tādām, kas raisītu asociācijas ar lidmašīnas krišanu. Vairāk tādām, kas nozīmē, ka lidot ir modernam cilvēkam ļoti piedienīgi.

Pēc kāda kopā dzīvošanas laika sāku saprast, ka Ūdris vienmēr baidās kaut ko nokavēt. Tad, kad nav lietojis alkoholu. Viņš dīdās un ziņo par to, cik laika atlicis līdz izešanai, jau piecas stundas iepriekš. To, cik stundu un minūšu atlicis līdz lidojumam Rīga–Brēmene, sāku uzzināt jau iepriekšējās dienas vakarā.

Tā nu lidostā ieradāmie trīs stundas pirms izlidošanas. No mājām izvilkāmie vispār jau pēc četriem no rīta, jo labāk būt laikus nekā nokavēt. Turklāt tolaik mums mājās nebija printera un *Ryanair* bija ieviesis tiešsaistes iečekošanās sistēmu. Tā kā ne Ūdris, ne es nezinājām, kā tas īsti notiek, bijām vēl vairāk uztraukušies. Bet, protams, centāmie viens otram to neizrādīt. Ap pieciem iegājām urlu diennakts interneta zālē pie Stacijas laukuma, lai izprintētu vajadzīgos papirus. Izrādījās, ka uztraukties tomēr ir gan jēga, jo ne viens, ne otrs nevarējām saprast, kas tieši jāprintē. Un, kad nu beidzot izdevās, nācās maksāt par veselu čupu nevajadzīgu papīru. Drošības pēc ņēmām līdzī visus. Divi no tiem tik tiešām vēlāk lidostā noderēja.

Pie reizes vēl izprintējām dažus Bītlu dziesmu tekstus. Pa ceļam mācīsimies un varbūt spēlēsim uz ielām.

Ģitāra? Ak nē. Ģitāras līdzī gan mums nebija. *Ryanair* par mūzikas instrumentu pārvadāšanu jāpērk atsevišķa biļete. Tad mūsu ceļojums būtu izmaksājī kā trim personām.

Spēlēsim uz ielām tad, ja kaut kur satīksim kādu ar ģitāru, kam nebūs žēl to aizdot. Īpaši nopietni ielū spēlēšanu tolaik neuztvērām. Man no šī procesa vispār nebija nekādas sajēgas.

Rīgas lidostā tikām cauri *check-in* rindām, drošības pārbaudei un – fūūū! – veiksmīgi iesēdāmie savos lidmašīnas sēdekļos. Man pat paveicās tikt pie loga, kur nu sēdēju drebošu pakrūti, degunu piespiedusi pie stikla, nevarēdama sagaidīt, kad viss sāksies.

Un tad lidaparāts sāka rūkt, stjuartes – žestikulēt, un mēs pacēlāmie gaisā!

Vienīgais labums no lidošanas ir tas, ka vismaz dabū karuseļa sajūtas paceļoties un nolaižoties. Citādi – pilnīga garlaicība. Bet toreiz man tā vēl nelikās.

Kā mūziķī mēdz teikt – piecas minūtes kauna, un dziesma beigusies. Ja par lidošanu, – pusotra stunda uztraukumu, un esi Brēmenē!

Izkāpām ārā. Ārzemēs. Pirmo reizi kopā ārzemēs. Nezinu, kāpēc, bet vienmēr, kad dzirdu cilvēkus runājam vāciski, šķiet, ka uzbrūk fašisti.

Un kad lamājas. Bet, kad runā maigāk, – uzņem pornofilmas. *Schneller, schneller, ja, ja!*¹ Laikam pie vainas nepaklausība bērņībā. Kad Mamma aizmīga, naktīs pa kluso skatījos vācu erotiskās filmas. Tas jau bija brīvās Latvijas laikā, kad pa teļļuku sāka rādīt *RTL* kanālu. Samaitāta meitene.

Mēs bijām izdomājuši tā: lai ceļojums izdotos un trīs nedēļas varētu noturēties Rietumos, jāekonomē visur, kur iespējams. Nedrīkst šķiesties ar naudu, lai varētu iztikt līdz nākamajām naudām, kas kaut kur tur pa vidu kādā brīdī būs gaidāmas. Ja iespējams, pat varētu mēģināt gulēt kaut kādās neadekvātās vietās. Piemēram, lidostās. Ūdris teica, ka esot dzirdējis – tā varot. Turklāt vasarā ir silti, un varbūt kaut kur karstajā Itālijā varam pamēģināt pat nakšņot uz ielas, bet, visticamāk, bez tā varēs iztikt, ja taupīgi dzīvosim. Turklāt pēc Brēmenes lidojām uz Londonu, kur bija sarunāta palikšanas vieta pie kāda sena Ūdra drauga skvotā. Īsti gan nezināju, kas tas skvots tāds ir, bet pēc tā, ko pa ausu galam biju dzirdējusi, izklausījās interesanti.

Pirmā veiksmīgā ekonomija jau izdevās, braucot no Brēmenes lidostas uz centru. Nesamaksājām ne kapeikas! Es gan tricinājos un knosījos, bet Ūdris mani mierināja, teikdams: ja iekāps kontrole, viņš visu nokārtošot. (Kas par vīrieti!)

Izkāpām ārā centrā. Izmetām vienu līkumu. O! Kāda skaista vācu baznīca. Gotika. Izmetām otru, trešo. Lūk, kāds skaists parks un zāliens. Vācu jaunieši atpūšas zālītē. Garām aizripo tas pats tramvajs. Nebūtu slikti, ja pašiem būtu bijusi zālīte...

Lūk, Brēmenes vecpilsēta. Kādas skaistas rūķu mājiņas! Paknipsējām šo, to, vēl kaut ko.

– Pilsētas labi iepazīst, ja izbrauc kaut kur ārpus centra, – viedi noteica Ūdris.

Somas uz muguras, tramvajā iekšā. O, kāda iela! Skat, kāda māja! Gala punkts. Izkāpām, paskatījāmies. Nujā. Interesanti. Aizbraucām atpakaļ uz centru.

Pulkstenis drīz būs seši. Muzeji jau ciet.

– Kad mums ir lidmašīna uz Londonu? – pajautāju Ūdrim, jo ir taču svarīgi būt informētai.

– Parīt no rīta.

Reku, šeku! Kur gadījies, kur ne, acu priekšā iznira iepriekš apmeklētais *ALDI* zemo cenu veikaliņš. To jau mēs bijām atklājuši, ekonomiski pērkot pusdienas. Ārzemēs vienmēr ir svarīgi jau pašā sākumā atrast lētu cenu veikalu. Starp citu, bijām arī pamanījuši, ka šajā veikaliņā var nopirkt ļoti

¹ Ātrāk, ātrāk, jā, jā! (*Vācu val.*)

lētu vīnu tetrapakā – par 1 eiro gabalā. Bet, tā kā bijām nolēmuši ārzemēs labāk uzvesties apdomīgi un alkoholu nelietot, lēto vīna paku atstājām tur, kur tā bija. Plauktā.

Šoreiz iegājām veikalā tāpat, padomāt. Domājām, domājām, līdz izdomājām: ja jau tas vīns tik lēts, tomēr jāpaņem. Taupības nolūkā, jo Latvijā tik lētu nevar nopirkt. Bet tad jau labāk ņemt uzreiz divus. Nu tā, rezervei. Vakars garš priekšā. Turklāt mēs taču bijām divi.

Katram tika pa vienai skaistai, lētai vīna pakai rūķu pilsētā Brēmenē. Lai cik tas būtu dīvaini, Brēmene ir no tām pilsētām, kas nekļūst īpaši interesantāka arī tad, kad ir izdzertas divas negaršīga vīna pakas. Tāpēc, kamēr veikals vēl vaļā, steidzami bija jānopērk rezerve.

Arī vēlāk Brēmene mums nešķita īpaši interesantāka. Un drēgns lietelis sāka pidžināt. Mūsu mēģinājumi iejusties beidzās vienīgi ar to, ka drīz nācās meklēt naktsmītni. Kā pa miglu vēl atceros klišanu pa naksnīgām ielām, jo Ūdris bija ieņēmis galvā, ka kaut kur jāuzpīpē kaut kas interesants, bet nekas mums neizdevās. Sākumā šī ideja man šķita gluži kā pašnāvības mēģinājums. Nu kas par dīvainu iedomu? Meklēt marihuānu ārzemēs! Par to taču cietumā var tikt! Bet pēc tam likos mierā. Ko nu tur, nebūšu zaķpastala, turklāt Ūdris jau agrāk citur esot tā darījis, un tas esot pilnīgi normāli.

Vēlāk Ūdrim ar lielām pūlēm izdevās mani iedabūt kādā hostelī, kas nez kāpēc tieši tonakt bija galīgi tukšs.

Nākamajā rītā pamodos tieši tā, kā biju iztēlojusies, ka negribu pamosies. Ar briesmīgām galvassāpēm un tuvīnas vemšanas sajūtu kuņģī. Galva griezās tā, ka likās – pie mazākās pakustēšanās nomiršu. Sasodītais fašistu vīns! Kaunīgi aiztrencu savu jauniegūto dzīves draugu pēc ibuprofēna vai kas nu tiem vāciešiem šādiem gadījumiem bija, pagulēju vēl pāris stundu un, tuvojoties čekautam (Ūdris, par laimi, bija sarunājis ar hosteļa administrāciju, lai ļauj man pagulēt drusku ilgāk, jo nabaga cilvēks, sak', saslimis), milzīgās mokās piespiedu sevi ielīst aukstā dušā un apgērbties, nosolīdamās savu mūžu vars nedzert lētu vīnu papīra pakā.

Kāpēc gan visas šīs briesmīgās mokas vienmēr tik ātri aizmirstas?

Pirms pametām Brēmēni, paguvām vēl atklāt jauko savienojumu – vācu alu un vācu *Jägermeister*. Ar laiku tā kļuva par iemīļotu kombināciju daudzos mūsu nākamajos ceļojumos. Pluss ir tas, ka nākamajā dienā nesāp galva un nav vecas vistas vēderā. Mīnuss – nav iespējams atcerēties, kas sadarīts iepriekšējā vakarā.

Velns viņu zina, kā mēs aizlidojām uz to Londonu. Nosītiēt mani – neatceros. Ļoti iespējams, ka lidojām tomēr diezgan kārtīgi un nakti pavadījām lidostā, kas tika slēgta 23.00 vakarā. Ak jā – laikam tā arī bija. Un, ja būtu

citādi, – krietni ļaudis varētu mani nosodīt. Pareizi. Nosodīt ir labi, nosodīt vajag. Kas gan būtu šī Pasaule bez kārtīgiem un nosodošiem ļaudīm!

Tad nāca Londona, un tur nu viss sagriezās galīgi kājām gaisā. Londona ir tāda pilsēta. Tā salauž visu, kas bijis, samīca visu vienā krāsainā putrā, no kuras, pat ārā ticis, cilvēks nespēj aizmirst to, ka tur bijis.

UK mūs sagaidīja tā, kā tam jābūt, – ar kaulus mircinošu, domas rosiņu lietu. Nosēdāmies Stanstedas lidostā, izkļuvām cauri muitas ierēdņu skavām un nonācām punktā, kad sapratām, ka te viss ir bezjēdzīgi dārgs. Lai tiktu uz Londonu, jāmaksā desmit paundi par biļeti katram. Nikni nospļāvāmies par kapitālistiem un gājām tik prom no lidostas, lai varētu stopēt. Nepagājām ne pāris metru, kā, taisni vai no zemes izniris, pogas spīdinādams, pretī nostājās policists, kurš ļoti gribēja zināt, uz kuriem mēs tā kājām dodamies. Draudzīgi izskaidrojām, ka uz Londonu, uz ko saņēmām laipnu atbildi, ka kājām iet uz Londonu nedrīkst. Ka ne, ne. Gājām atpakaļ, jo ar britu policistiem strīdēties jau pašā sākumā negribējās. Vismaz līdz Londonai taču vajadzēja tikt. Tā nu nekas cits neatlika kā maksāt 20 paundus un braukt. Izkāpām ārā kaut kur priekšpilsētā, kas, kā likās, varētu būt tuvāk Fulemai, kur dzīvoja draugs Gariņš. No turienes, izrādās, vēl bija jābrauc ar metro. Kādu pusstundu apjukuši cīnījāmies ar biļešu automātu, līdz sapratām, kas kur jāmet un jāspiež. Ne mirkli nepameta sajūta – visi garāmejošie slaisti no pirmā acu uzmetiena saprot, ka tur pie automāta stāv divi tikko atbraukuši austrumeiropieši. Bet, tā kā pirms tam bijām paspējuši ieskriet veikalā un paķert dažus lētus alus, tas mūs ilgi neuztrauca.

Mēģināju nestāstīt Ūdrim, ka pirmo reizi mūžā braucu ar metro, un izlikties, ka visu saprotu. Vēlāk atzinos, jo nespēju noturēties, nejautājuši visādus sevi nododošus jautājumus.

Un tad mēs satikām Gariņu. Gariņš mums izrādīja savu skvoteru aliņu. Protams, mēs dzērām arī britu aliņu. Un daudz. Jau pirmajā vakarā izbizojāmies pa Londonu krustu šķērsu, baudīdami brīvības garšu, ko šī pilsēta prot sniegt. Priekšā stāvēja vēl veselas četras piedzīvojumu dienas pirms nākamā pārlidojuma atpakaļ uz kontinentu. Turklāt – bija nedēļas nogale!

Nākamajā rītā pavisam neatgriezeniski nolēmu kaut ko savā dzīvē mainīt un palūdzu Ūdrim nogriezt man matus. Turpat Gariņa skvota piemājas dārziņā. Sākumā Ūdris centās ar šķērēm. Kad tas tomēr nesniedza vēlamo gandarījumu, izrādījās, ka Gariņa skvota biedrenei, kādai itālietei, kas apdzīvoja 3. stāva istabiņu kopā ar savu draudzeni, iespējams, lesbieti, esot matu dzenamā mašīniņa. Tā es kļuvu par skinhedu. Par plikpauraino meiteni. Mana galva nu bija apaļa un plika kā bērņa pakaļa. Vairs ne miņas no jaunas, smukas aktrises ar platīnblondiem, balinātāja un nebeidzamo

frizūru veidošanas līdzekļu izmocītiem matiem. Pirmo reizi dzīvē es ieraudzīju sava galvaskausa formu.

Nezinu, kāpēc Ūdris toreiz nemēģināja mani atturēt.

Viņš, tieši otrādi, par manām “brīnumainajām” pārvērtībām priecājās kā bērns. Ūdrim nu bija jauna nodarbe – ik miļu brīdi bužināt manu smalko, tikko taustāmo galvas pūku ezīti un labsajūtā nūrdēt “*mana galva*”.

Tā es tiku pie jaunas iesaukas.

Galva.

Un iesaukas man pielīp ātri.

Skvots ir tāda dīvaina padarīšana: tu dzīvo par brīvu, mēģini visu iegūt par brīvu, brīvi spļauj virsū visiem un ikvienam, kas vergo sistēmai, sludinādams absolūtu brīvību, bet kaut kur pašos sirds dziļumos tomēr apziņies, ka esi sabiedrības atkritums. Iespējams, rūdīti skvoteri to visu saprot un redz citādi. Taču mani skvotos nekad nav atstājusi sajūta, ka trūkst savas vietas zem Saules. Nespēju ilgstoši sagremot to sajūtu, ka jebkurā brīdī kāds var atnākt un sākt mani sunīt par ievākšanos svešā teritorijā, palūdzot aiztīties. Turklāt lielākā daļa skvoteru pēc kāda pusotra gada tik un tā atgriežas komercializētajā sabiedrībā un sāk uzvesties tā, kā pieņemts: maksāt rēķinus un īri un pārtiku pirkt veikalos.

2009. gadā Latvijā vēl neko daudz par skvotošanu nezināja. Bija dzirdēti nostāsti no emigrējušiem letiņiem par to, cik labi viņi Apvienotajā Karalistē dzīvojot, nemaksādami neko un ēzdami labu pārtiku, ko nosmādē iedomīgie briti. Dzīvojot, cepuri kuldami!

Londonā, iepazīstoties ar Gariņu, uzzināju, kā tad tas viss galu galā notiek.

Skvoteru filozofijā ir divas pamattēzes:

– nemaksāt ne par ko;

– dzīvot no tā, ko britam vai citam vairs nevajag.

Pats interesantākais ir tas, ka visa šī skvoteru būšana nav pretrunā ar britu likumu. Kāda tauta – tāds likums. Briti vispār ir unikāla tauta! Kolonizējuši pus pasaules, uztur savu karaļnamu, dzer tēju ar pienu – kuram normālam cilvēkam vispār ienāca prātā pieliet pienu klāt tējai un vēl nosaukt to par garšīgu? Traki tie angļi ir! Iedomīgi, snobiski, bet pēc velna šarmanti! Nosīti manī, bet kaut kas tajā nācijā ir.

Angļu miers.

Ir vairāki priekšnosacījumi, kas skvotojot jāievēro.

Tagad iedomājieties, ka jūs esat jauns, apņēmības, entuziasma un piedzīvojumu kāres pilns cilvēks no Latvijas, Itālijas vai no kurienes tur. Jūs

esat padzirdējis par to, ka ir tādi skvoti un medusmaize par brīvu. Jums visa dzīve vēl priekšā vai drusciņ jau iestāvējusies, bet jūs gribat izrauties no ierastā un padzīvot kaut kā citādi. Naudas nav īpaši daudz. Varbūt pat ir, bet tik un tā gribas padzīvot kaut kā citādi. Tad nu jūs sakravājat somu un, pateicis *adios*, dodaties uz Londonu. Tur jūs sagaida kāds, kas jau zina, kā tās lietas notiek. Jūs, sajūsmas un piedzīvojumu nojausmu pārņemts, ievācat visu vajadzīgo informāciju un uzsākat savu neatkarīgā skvoteru karjeru.

Tas sākas ar to, ka jāatrod mājas, kas pēc skata šķiet neapdzīvotas. Jāpaklaido apkārt un jāpapēta situācija. To, ka mājā neviens kādu laiku nav bijis, var noteikt diezgan vienkārši: tās tādas izskatās. Nākamais solis, kad pamestās mājas noskatītas, – jāsapaida vakars, kad nav tik ļoti manāms, ka ap māju kāds aizdomīgs tipāzs slaistās, jāuzlīmē uz ieejas durvju atslēgas cauruma vai durvju spraugas skočs un pēc tam pāris dienu jāgaida. Tad ik pēc laika vajag aiziet apskatīties, kas tur ar to māju notiek. Parasti tiek nolūkotas vairākas tādas mājas. Tad nu jāgaida. Ja pēc pāris dienām neviens to skoču nav kustinājis un pārrāvis un māja turpina izskatīties neapdzīvota, var skvotot iekšā.

Galvenais – kā tiek iekšā, pie loga jāpieliek papīrs, kur teikts, ka pēc likuma šis tagad ir skvots un mest ārā var tikai ar tiesu.

Pēc tam jāsakaras ar praktiskas dabas jautājumiem: ko par to saka kaimiņi (ar tiem labāk laikus iedraudzēties un nekrist uz nerviem, bet ar kaimiņiem jau tā vajag visur), kādā stāvoklī ir nams un vai ir jēga tur iemīnāties, – jāpieslēdz ūdens un tā tālāk.

Skvoteri parasti turas bariņos. Kad ieskvoto, drīz tur novācas raiba komūna, tāda kā maza, bieži – internacionāla ģimene. Skvoteri uzskata par savu pienākumu dalīties ar bezmaksas veltēm. Nereti tur paliek visādi ciemos atbraukušie draugi, radi, laimes meklētāji. Tādi, kas ieradusies Londonā lielo naudu pelnīt un laimīgu dzīvi meklēt, bet vēl nav darba.

Tā nu mēs arī nokļuvām pie Gariņa. Precīzi nepateikšu, bet, manuprāt, Gariņš Londonā mitinājās jau vairāk par gadu. Gariņa skvotu milēja arī kaimiņi. Tie pat priecājās, ka pamesto māju beidzot kāds sācis apkopt. Gadās jau visādi. Cilvēki ir dažādi. Skvoti ir dažādi. Un kaimiņi ir dažādi. Par Gariņu varētu teikt tā – puisis ar zelta rokām, kam piemita retā spēja būt nepamanāmam un patīkamam. Laikam tāpēc viņu sauca par Gariņu. Vai arī viņam bija tāds uzvārds?

Ir tādi cilvēki, kuru klātbūtni jūs praktiski nejūtat. Viņi ir tik nepretenziosi un mierīgi. Jūs pat nepamanāt, kā viņš, klusi rosoties, paguvis izdarīt kādu mazu brīnumu, kamēr aizgūtnēm stāstāt savus sirdēstus. Gariņš ir tas cilvēks, kas parasti klausās, kad citi runā, un nekad nešķiet, ka viņam tas sen jau būtu apnicis. Tas cilvēks, kas nekad nenosoda, bet vienmēr kaut

kur tepat ir. Manuprāt, tieši uz šādiem cilvēkiem balstās šī pasaule. Ne uz skaļajiem, bet uz klusajiem, nepamanāmajiem, kas parūpējas par to, lai šī pasaule savā trakumā neaizietu bojā. Gariņi šo pasauli klusiņām labo, turpretī tādi kā mēs uztraucas par pasaules bezjēdzību.

Gariņš rūpējās par skvota piemājas dārziņu. Gariņš salaboja to, kas prasījās pēc labošanas. Un kaimiņi runāja, ka tur ieskvotojuši krietni cilvēki.

Mēs ar Ūdri mēģinājām šo noskaņu nesabojāt.

Nākamais punkts: kur skvoteri ņem pārtiku.

Tātad – iedomājieties, ka jūs esat jauns un stereotipiem un aizspriedumiem vēl pārāk neapļipsis cilvēks, kas ieskvotojis Londonā. Jums tagad ir jumts virs galvas, bet ēst arī tomēr gribas. Kā zināms, Londona nav lēta pilsēta. Un, tā kā jūs īsti nekur nestrādājat, naudas nav vai tās ir maz. Un veikalā bez naudas ēdienu neviens nedos. Var ubagot, var zagt, var palūgt kādam, lai iedod paēst, var paprasīt kādam, lai aizdod (bet tad tik un tā būs jāatdod). Taču var arī sagaidīt, kad lielveikalu gruzkastēs izmet pārtikas kalnus, kam it kā beidzas derīguma termiņš. Vai teju, teju beigsies. Vairumā gadījumu tas nozīmē to, ka ēdiens ir pilnīgi normāls. Citreiz labumi tiek pat akurāti atstāti ārpusē.

Nezinu, kāpēc, bet britus neuztrauc fakts, ka cilvēki pārtiek no tā, kas viņus vairs neinteresē. Pie miskastēm var tikt vienkārši, neviens nedzen prom un izmesto ēdienu nemēģina padarīt neizmantojamu. Laikam arī kārtīga atkritumu šķirošana miskastu ēdienam palīdz izskatīties normālam un lietojamam.

Bieži vien atliek tikai pacelt vāku un izvilkt ārā gluži tīrus, svaigus, iepakotus labumus.

Tā nu skvoteri iet medībās katru vakaru. Katrai skvoteru komandai ir savi pārraudzības punkti, zināmas labākās vietas, laiki un gaidāmie ieguvumi.

Ja izdodas tikt pāri psiholoģiskajai barjerai, var labi dzīvot.

Katrs ēdiena vākšanai sagatavojas pēc saviem principiem. Gariņš uzvilka gumijas cimds, paņēma līdzi maisus, somu un gāja meklēt. Pēc tam mājās guvumu rūpīgi pārbaudīja, nomazgāja, padarīja vizuāli baudāmu un lika ledusskapī.

Jā. Gariņa skvotā bija pat ledusskapis. Visu vajadzīgo varot atrast uz ielas, jo briti dzīvo labi un to, kas viņiem vairs nav vajadzīgs, noliek pie sētas vai tamlīdzīgi. Kādu dienu paveicies atrast pavisam labu datoru. Tad nu skvotā parādījies arī normāls internets. Drēbes var dabūt, tehniku arī, grāmatas *for sure*¹.

¹ Noteikti. (*Angļu val.*)

*And you're set!*¹

Kas vēl dzīvē vajadzīgs?

Nu, drusku problemātiskāk ir tiem, kas pīpē. Un, protams, izklaides prasa savu. Tur jāpalauza galva. Ja atrod kādu vietīņu, kur dažreiz piepelnīties, tad nekas, bet, ja ne, – jādomā kas cits.

Kā zināms, Anglija ir slavena ar savām nenormāli dārgajām cigaretēm. Tad nu emigranti iziet uz kontrabandas preces lietošanu (arī nav tik lēti un ne vienmēr var dabūt) vai arī pāriet uz tinamo tabaku. Arī to par velti neviens nedod. Ja dikti gribas pīpēt, jāstaigā pa ielu, jāmeklē lielākie benčiki, tad no savāktajiem galiem nogriež nost nodegušo daļu, bet neskatot tabaku izbirdina ārā. Veidojas gandrīz svaigs tabakas maisījums, no kura papīriņos satin jaunu cigareti. Un, tā kā londonieši iecienījuši zālīti, bieži gadās pīpes ar bonusuņiem.

Ar alkoholu ir visgrūtāk. Laikam tāpēc alkoholiķi tik daudz neskvoto. Gadās jau, ka miskastēs pie kāda īpaša lielveikala izmet pa alus bundžu kastei, kam notecējis termiņš. Bet tas gadās visai reti. Un tā manta ir uz izķeršanu. Var jau vazāties pa karstākajiem izklaizi kvartāliem un meklēt neizdzertus, uz ielas izmestus alkohola traukus, bet tas nav diez cik estētiski. Turklāt jāatceras, ka konkurence ir sīva.

Tā ka, ja grib dzert, jāstrādā.

Izdomājām: ja reiz esam skvotā un Londonā, tad jāiet paskatīties, kā tā ēdiena šturmešana notiek. Gariņš pa priekšu, Ūdris nopakaļus, es, plikpaurainā meitene, pa vidu. Pati gan nesaņēmos ielikt roku miskastē, bet galvu gan iekšā pabāzu. Tik tiešām – nebija ne vainas. Dabūjām i jogurtus, kam nākamajā dienā beidzas termiņš, i celofānā ietītus gluži svaigus dārzeņus, i vēl šo to. Puišiem tika vesels kalns ar saldētiem vistu stilbiņiem.

No sava mīļotā turpat pie miskastes saņēmu dāvanu – ugunsarkanu, vēl pavisam nenomocītu rozi, atrastu starp vistām. Tā ka pat meitenes skvoteri var dažreiz iepriecināt.

Vienmēr esmu bijusi salīga. Latvijas vasaras nekad nesniedz cerēto laimi. Pāris dienu gadā, kad uzlec +27 °C, jūtos kā mājās, pēc tam atkal jādrebina. Bet, kā saka, uz šīs zemeslodes vienmēr kaut kur ir vasara. Atliek tikai tur nokļūt. Kā reiz tovasar ietrāpījām Rietumeiropas karstuma vilnī. Jūnija beigās, Latvijā drēgnais pēcjāņu lietums, bet Londonā gluži vai tropi. Bijām jau sagatavojušies mūžīgajam britu lietum, bet nekā! Mēs ieradāmies un atvedām sauli!

Londonā laiks paskrien nemanot. Viens mirklis, un jau jādodas tālāk. Nedēļas nogale izdevās varena. Gariņš mūs iepazīstināja arī ar bezmaksas

¹ Un esi iekārtojies! (*Angļu val.*)

pārvietošanās trikiem. Braukt pa zaķi, izrādās, Londonā ir pavisam vienkārši. Tikai tad nevajag izmantot metro, bet smukos, sarkanos Londonas autobusus. Dabūjām no Gariņa divas vecas, tukšas braukšanas kartes, kuras atliek tikai pavicināt šoferim, kāpjot iekšā busiņā. Kontrole busus pārbauda diezgan reti. Ja nu nepaveicas, jātēlo muļķa austrumeiropieši, un viss. Tādu nemaksātāju dikdieņu Londonā ir papildnam. Kontrolei nav ne mazākās patikas ar visiem emigrantiem ķērnāties. Parasti viss beidzoties ar to, ka izsēdina ārā, un miers. Pēc tam kāp iekšā nākamajā.

Tā nu ar sarkanajiem busiņiem izbraukājām Londonu krustu šķērsu un nevienu reizi netikām pieķerti.

Ak Dievs, kā man patīk Londona! Tā ir viena no pilsētām, uz kuru neapnīk braukt. Londonu nav iespējams līdz galam iepazīt. Pasaule pasaulē. Vienmēr mainīga. Un Londonas naktsdzīve! U-la-lā! Aizvelcieties uz Kamdentaunu – bardaks! Nokļūsti Soho – dzīve mutuļo. Un Temza ar saviem likumu likumiem! Ar neapnīkstošām gaismiņām un skatpunktiem. Londonas Acs, ar ko fonā skūtgalvainā meitene var sajusties kā 21. gadsimta Siksta Madonna ar urbānu nimbu ap pliko pauri. Ar zaļiem parkiem un karaliskajiem arhitektūras brīnumiem. Londonā tu, cilvēks, vari staigāt pa ielu Supermena kostīmā vai pārģērbties par resnu biti, un visiem par to nospļauties. Muzeji par brīvu. Mēģinājām pirmajā dienā kaut ko arī apskatīt, bet, ek, neraža! Aizmirsu, ka nedrīkstu pirms tam alu dzert. Esmu cilvēks maksimālists. Ja dzer alu – tad dzer alu! Ja izglītojas – tad izglītojas. Apvienot tās lietas man nekad neizdodas atšķirībā no Ūdra. Turklāt, kā par nelaimi, Ūdrim vēl bija izdevies beidzot atrast pirmšķirīgu Londonas pīpējamo. Tā nu Nacionālajā Dabas un vēstures muzejā man nelīdzēja ne kosmosa simulācijas, ne mega dinosauru skeleti. Atdevos tantei Bohēmai, un iegrimām pasakainās izklaižu mirāžās.

Mīlu šo pilsētu!

Gariņam mājās atradās veca ģitāra – esot savācis kaut kur uz ielas. Nekas labs gan no tās mantas ārā neskanēja, stīgu vietā stiepās kaut kas žilkai līdzīgs, bet tik un tā vazājām pa pilsētu līdz ar domu, ka pie izdevības uz ielas uzdīrāsim. Es staipīju līdzī šeiķeru – tolaik vienīgais mūzikas instruments, kas man piederēja. Pēc pāris aliem, kā zināms, cilvēki kļūst drosmīgāki. Klīdām ar Gariņu gar Temzu. Kaut ko tur mēģinājām ākstīties. Ūdris droši gāja pa ceļu, džindžinādams krieviskus akordus. Es mēģināju ejot grabināt, klaigāt un, alus drosmes pārņemta, cepuri kratīdama, savu pliko pauri spīdinādama, vākt ziedojumus, bet kaut kā nesanāca. Trokšņainu frīku pilna ir Londona. Toreiz mums svarīgākais bija jautriba un mēs pat nenojautām, ka pēc nieka astoņiem mēnešiem spēlēšana uz ielām kļūs par mūsu galveno ienākumu avotu.

Klusā naktī pirms aizbraukšanas Gariņš mūs aizveda uz savu mīļāko Londonas vietu – Hempstedhītu. Nakts tumsā cits aiz cita rausāmiešiem pa mazām, likumotām taciņām augšā pakalnā, nesatikdami nevienu dzīvu dvēseli, paļaudamies uz Gariņa mierinošo tuvumu. Kāpiens tumsā atalgojās ar mirguļojošu, nakts gaismām uzburtu pasauli – Londonas panorāmu, kurai cauri kā tumša, gara mēle jautās vecā Temza. Pasēdējām klusumā. Šajā naktī dalījām Londonas skaistumu ar maziem sīkspārņiem.

Pirmdienas vakarā nolaidāmies Frankfurtes–Hānas lidostā, lai pēc tam ar autobusu nokļūtu Luksemburgā. Patiesību sakot, viss šis ceļojums tieši tāpēc arī tika plānots. Neilgi pēc mūsu iepazīšanās uzzināju, ka mans jaunais draugs paguvis tikt pie divām meitām. Viena – Una – vēl maziņa piec-gadīga jaunkundze, kuru pirmo reizi ieraudzīju mūsu otrās tikšanās laikā Rīgā. Otra – ar otru nu es braucu iepazīties Luksemburgā. Ūdris atšķirībā no mana tēva, kam tā arī pa visiem šiem gadiem neienāca prātā dot par sevi ziņu, bija nolēmis savu tēta funkciju kaut kā tomēr pildīt un ierasties Luksemburgā, lai apsveiktu vecāko meitu Madlēnu desmit gadu jubilejā. Un, tā kā Ūdris parasti vēlas, lai visiem viss būtu labi un visi būtu draudzīgi, izdomāja, ka man jābrauc līdzī. Īsti prātīga man šī ideja nešķita jau pašā sākumā, bet – kas jādara, jādara.

Centāmies visi no visas sirds. Ūdrim pietika veselā saprāta sarunāt mums naktsmājas Luksemburgā pie kāda sena drauga, nevis pie Madlēnas mammas. Jo ilgāk es dzīvoju, jo labāk saprotu, ka Otto Ozolam taisnība: latvieši tiešām ir visur. Kur brauc – tur priekšā kāds emigrējis latvietis. Re, pat mazajā Luksemburgā – tā arī nesapratu, ko cilvēki tur bez naudas pelnīšanas vēl dara, – dzīvoja Madlēna, Madlēnas mamma un Ūdra draugs Cirvelis – interesants eksemplārs.

Mammai un meitai laikam gan bija pamatīgs pārsteigums, ieraugot tēti ierodamies ciemos kopā ar plikpaurainu meiteni. Par laimi, par manu eksistenci viņas vismaz bija informētas.

Izturējām ģimenes saietu ar peldēšanu, piknikošanu un Mozeles vīniem. Tajās dienās Luksemburgā pat man ar visu drēgnuma māniju kļuva par karstu. Aizbraucot jutos kā izžmiegts citrons visos iespējamajos veidos. Pēdējā naktī uzbruka ļaunu murgu kavalērija, no rīta nespēju Ūdri atpazīt. Ilgi nevarēju atdabūt realitātes izjūtu. Kad Cirvelis mūs ar savu mašīniņu aizvīzināja atpakaļ uz Hānas lidostu, karstuma vilnis mitējās. Pašcieņu atgūvām ar vēsu, patīkami pelēku Bavārijas lietu.

Ģimenes pienākums nu bija paveikts. Gaidījām lidmašīnu uz Itāliju. Kā man krīt uz nerviem tās lidostu pārbaudes! Traks var palikt! Gaisā tu esi labi ja pāris stundu, bet, kamēr līdz tam tiec, – esi nokaitināts līdz

baltkvēlei. Rindu rindas, bagāžu pārbaudes, atkal rindas. Nedod Dievs, kādam pedantiskam vācietim pēkšņi šķītis aizdomīgs kaut kas manā mugursomā. Velc nu visu to sapakoto padarīšanu ārā, lai pēc tam, kad kāds rūpīgi izrakņājies pa tavām apakšbiksēm, atzinis tevi par nevainīgu esam, atkal savu mantību stūķētu atpakaļ.

Piedevām es beidzot sāku apjēgt, ka esmu nodzinusi matus. Tieši lidostā es to tā īsti apjēdzu. Un... sāku aptvert, ka man pēc divām nedēļām būs jāatgriežas Latvijā.

Aktieriem, noslēdzot līgumu ar teātri, ir minēts šāds punkts: nedrīkst patvaļīgi mainīt savu ārējo izskatu. Un septembrī būs jāatgriežas ierindā, kur mani gaidīs, kā parasti, ar nobalinātu, pagaru ērkuli. Jāturpina spēlēt lomas, bet te... Par laimi, dažās izrādēs man bija jānēsā parūkas. Bet kā ar tām, kurās ne? Ak, ko tur! Atgaiņāju nervozās domas par nākotni ar klasisko Skārletas O'Hāras teicienu: "Par to es domāšu rīt!"

Viskaitinošākais dažās lidostās ir tas, ka, ejot cauri pīkstuļvārtiem, palūdz noņemt cepuri. Un, lūk, es tur stāvu ar cepuri rokā, pliku galvu, un konservatīvi pilsoņi lūr uz mani kā uz panku teroristu. Protams, arī manai bagāžai tiek pievērsta īpaši rūpīga uzmanība. Un nesaprotu, kāpēc visās lidostās drošībniekiem aizdomīgs šķita mans daudzkantainais, melnais metāla šeikers. Kā uzburti!

– *Was ist das?*¹

Das ist kas! Kamēr tu iestāsti viņiem, *was ist das*, ar pliko pakausi, paģirains un mulsi smaidīdams, šeikeri grabinādams!

Un tad vēl – kāda velna pēc es nevaru vest līdzī smaržīgus, samtainus, mīkstus, jaukus, sievišķīgus *Body Shop* krēmus? Ko es viņiem ar tiem krēmiem nodarīšu? Stjuartēm acīs smērēšu? Britiem nebija nekādu pretenziju – likums neļauj, bet šiem vienai. Tāpēc, ka domā cilvēki. Bet vācieši – nē! Jāmet ārā, un viss. Man pavisam dūša apskrējās! Gluži vai apraudājos aiz sirdssāpēm, kad apjomīga vāciete, kuras dzimumu viegli pārprast, bezkaislīgi piespieda manus mīļumus izsviest miskastē. Ūdris pat sanervozējās. Mēģinādams glābt situāciju, izrāva no kabatas cigarešu paciņu, novilka tai plēvīti un sāka no bundžīņām ķeksēt laukā krēmus un smērēt iekšā celofāna apvalciņos. Uz to formas dāma gan neiebilda, jo produkts nu bija mazos daudzumos plastmasas maisīnā.

Kad nu beidzot tikām lidmašīnā, biju tā sanervozējusies, ka uznāca mānija: šitā lidmašīna nokritis! Sēžu, dīdos un neko nevaru izdarīt! Bez maza joka jau gribēju skriet pie durvīm, lai laiž mani ārā. Tur nu nepavisam nelīdzēja paziņojums, ka lidmašīnas pacelšanās aizkavēsies,

¹ Kas tas ir? (*Vācu val.*)

jo esot tehniskas dabas problēmas. Pasažieriem tika pieteikts palikt savās vietās.

Man kā cilvēkam, kas apveltīts ar brīžiem pārāk sakairinātu iztēli, tas bija kā benzīns oglēs. Šādos mirkļos ir svarīgi noskaidrēt līdz 200. Ar gadiem esmu iemācījusies, ka vienmēr savas sajūtas nevajag ņemt par pilnu. Ne viss, kas uztrauc, ir intuīcija. Nu un ko, pie velna, ar to intuīciju vispār var iesākt? Ja katrā reizē, kad šķitis, ka intuīcija kaut ko saka, es to paklausītu, apkārt būtu viens vienīgs bardaks. Iedomājieties, ja pasaules kārtība balstītos nevis uz racionāliem, pārbaudītiem spriedumiem, bet uz intuīciju! Gan jau arī Hitlers klausīja intuīcijas balsij.

Lidmašīna tomēr pārlidoja pāri Alpiem un nenogāzās. Siltā dienvidu vakarā izkāpām Pizas lidostā.

Un te sākās mūsu Itālijas sāga.

Te mūs neviens negaidīja.

Kā nu tas bija gadījies, kā ne, izrādījās, ka Londonā bijām iztērējuši gandrīz visu savu naudu. Londonā to izdarīt ir viegli. Labi, ka Luksemburgai pietika. Ieradāmie Itālijā ar cerību, ka kontā būs ieskaitīta gaidāmā summa, bet nekā. Kaut kas jau mums vēl bija atlicis. Smuki Londonas izmācīti, ar vilcienu no lidostas aizlaidām uz Pizas centru, jau atkal nemaksādami ne kapeikas.

Ja esat Pizā, redzēt tur ir ko: šķībo Pizas torni. Un tas arī viss. Nu, vēl ir jūra kādu gabaliņu tālāk. Siltā dienvidu vakara glāstīti, devāmies brīnumu apskatīt. Vēderā sajūtām izsalkumu un piesēdām ceļmalas picērijā. O! Brīnumaini garda, īsta itāļu pica! Man kā gardēdim gardi paēst nozīmē paradīzi.

Itālijā ir jārūnā tikai un vienīgi itāliski, pat ja jūs to neprotat. Tāpēc, piebeigusi savu burvīgo itāļu picu, es kautrīgi latviskā manierē tantei oficiantei nodūdoju:

– Grācija!

Par to dabūju pretī vizdegunīgu itāļu skatienu un kaut kādus vārdus ar daudziem “rr” un “gg”. Ej nu tu sažini, ko viņa man pateica.

Tikmēr Ūdris, vizzinis, varēja uzjautrināties.

– Ko smeļies, pats itāliski māki?

– Nemāku, bet *graccia* pateikt tā, lai izklausās pēc itāļu valodas, protu. Dažreiz viņš mēdz būt kaitinošs!

Pizas tornis mūs sagaidīja šķībs, kā pienākas. Vidū viens šķībs tornis, apkārt tūristu bari, diedelnieki, suvenīrtirgotāji, kas pārdod mazus, šķībus Pizas tornišus. Un andele – mandele. Itālija ir pilna ar melniem, nabadzīgiem, kaunīgiem afrikāņiem, kas mēģina pārdot viltotas zīmolu somiņas.

Pie Pizas torņa viņi tur bija izklājušies cits pie cita ar savām pekelēm, ka vai kāju nav kur spert. Man tā toreiz šķita nāvīgā eksotika. Uzbāzīgi kā velni! Kur ej, tur bāžas ar savām someļēm pa kājām. Vēl citi diedelnieki pa vidu. Te piepeši kā uz burvja mājienu sākās zibenīga, satraukta pekeļu pakošana, un dažu sekunžu laikā no somiņām vairs nav ne miņas. Izrādās, pie vainas daži dusmīgi itāļu policisti. Pauniniekiem tirgoties te nav atļauts. Kā policisti nāk, šie savas paunas – žviks! – palagā iekšā! Palagiem stūrus saloka un aizdipā katrs uz savu pusi, paunu uz muguras stiepdami.

Sāka jau krēslot, tāpēc izokšķerējām, kur Pizas centrs meklējams. Aizbraucām par zaķi ar vietējo busiņu. Nu bija pienākusi tā nakts, kad mums būs pirmo reizi jānakšņo zem klajas debess.

* * *

Šorīt kaut kas salīdzinājumā ar pamošanos iepriekšējās dienās ir citādi. Caur pelēkbālajiem, biezajiem lina aizkariem nelaužas iekšā asie, ledaini spodrie ziemas saules stari. Pēdējās divas nedēļas tas jau bija kļuvis tiem par ieradumu – modināt mani naktī izsalušajā, ziemas vēju izpūstajā istabā ar griezīgiem gaismas zobeniem, no kuriem janvāra spelgonī tā vai citādi nav nekādas jēgas.

Ja nav saules, droši vien kļuvis siltāks, man iesaujas prātā. Un varbūt tas nozīmē, ka snieg? Iztraušos no segas siltajiem apkampieniem un dodos pie loga, lai pārbaudītu savas hipotēzes pareizību.

Paveru bālganos aizkarus – kā tad! Ārā puteņo, uz Rīgas jumtiem sasni-gusi plāna sniega kārtiņa, un loga rūtis gandrīz aizaugušas ar mežģīnotām, greznām leduspukēm. Ziemas brīnumpasaka! Bet kas tad tas?! Mans vecais, mitrumā izkurtušais loga rāmis, no kura jau sen nolobījušās pēdējās baltās krāsas paliekas, sācis zaļot! Tajā plaukst dzīvība! Sīki, mazi asniņi spraucas laukā no vecajām, pussatrunējušajām koka grumbām. Sīki, sīki, mazi, gaišzaļi brīnumaini dīgsti kā pirmā zālīte pavasarī pēc ilgās ziemas mokām. Mans vecais logs kļuvis par zemes māti, par dobi. Redzu, ka rūts malā nokaltuši karājas kaut kādi vītenaugi, laikam efejas. (Kā gan tās te gadījušās? Pirms tam nebiju manījusi uz sava loga tādas augam.) Un dzīvība no vecajām saknēm pārgājusi loga rāmī, iedzīvojusies tur un ziemas puteni izlaidusi jaunus asnus. Es mēmi lūkojos brīnumā un nespēju noticēt šim skaistumam. Tas ir kaut kas tik brīnišķīgs, ka elpa aizraujas. Iespējams, tas ir skaistākais, ko esmu dzīvē redzējusi. Kaut kas tik nenormāli skaists, ka jāraud.

Un es pamostos savā istabā, aizgrābtības pilna, ar asarām, laimīga, kā brīnumu piedzīvojusi. Skaistāko sapni mūžā redzējusi. Un istabā kaut kas tik tiešām ir citādi. Caur pelēkbālajiem, biezajiem lina aizkariem nelaužas iekšā asie, ledaini spodrie ziemas saules stari, kam pēdējās nedēļas tas jau bija kļuvis

par ieradumu – modināt mani naktī izsalušajā, ziemas vēju izpūstajā istabā ar griezīgiem gaismas zobeniem, no kuriem janvāra spelgonī tā vai citādi nav nekādas jēgas.

Ir apmācies, tātad droši vien kļuvis siltāk. Zāra mani moka, badīdamās un murrādama kā traka. Tā viņa dara katru rītu. Kā apsveikdama mani ar atgriešanos no viņpasauls miega valstības. Ņurrā, badās un dīdās man uz krūtīm. Smaida, neliete! Tā ir mūsu rīta maigošanās. Tad no kaut kurienes dzirdu vienu skaļu “mjau”. Pleķis arī ir pamanījis, ka esmu nomodā, un sveic mani ar savu klasisko melna runča mjaudienu. Pleķis vispār ir liels pļāpa. Runīgs runcis mums patrāpījies.

Ūdris kaut ko klabinās otrā istabā pie datora. Nervozē. Eirovīzija tuvojas. Viņš no rītiem ceļas agrāk.

– Ūdri, cik pulkstens? – saucu no migas.

– Tikai deviņi, vēl agrs, – Ūdris atsauc, – guli, Pirče, tālāk! Tev vēl nav ko tik agri celties.

– Mmm... – nobubinu, mēģinu iekārtoties segās uz palikšanu, bet kaut kā vairs neizdodas.

Neiziet no prāta tas sapnis, logs ar zaļajiem asniem. Guļu un domāju. Vēl un vēlreiz atceros, kā bija. Brīnišķīgi. Jā – kad skatījos, tur vēl skanēja tāda skaista, ziemīgi slāviska mūzika... tāda kā balalaika... un to mūziku es kaut kur esmu dzirdējusi!

Miegs nāk, bet aizmigt vairs nevaru. Tā mūzika! Ak, pareizi!

– Ūdri, klausies! – Es vienā mirklī esmu ārā no gultas.

– Nu!? – Ūdris, aizņemts ar savām Eirovīzijas-Šmīzijas lietām, pie datora nokurkst.

– Klausies, Urdi! Es TĀDU sapni redzēju!

– Nu, nu?

– Tādu! Nenormāli skaisti! Mūsu logam izplauka asni! Tas izdīga! Vecais guļamistabas logs! Un tas būs videoklips “Ой, мороз, мороз”¹ – es aizgūt-nēm saucu.

– Mmm... “Ой, мороз, мороз”...? – Ūdris neizklausās pārāk saviņņots.

– Tu saproti? Tas bija brīnišķīgi! – saucu. – Tas ir sākums klipam! Es nosapņoju! Un tur tā mūzika, tieši tā ģitāras vietīņa skan... un sākas ar to, ka es pieeļos no rīta, pieeju pie loga, tevis nav, ārā pa nakti sasnīdzis, un mūsu logs pēkšņi sācis plaukt!

– Nu labi, – Ūdris atrūc, – un kas tālāk?

– Tālāk... nu kā...? – Es aizdomājos. – Nu, tālāk... tur ir, tur varētu būt... paga, nu... hmmm... jāizdomā!

¹ Ai, sals, sals! (Krievu val.)

– Nu tad izdomā un visu pieraksti, – Ūdris no manis draudzīgi atkratās. – Bet kāpēc tieši “Ой, мороз”? Var jau kaut ko citu, jaunu. Un tas ir krieviski, tā nav mūsu dziesma. Tāpat latviešiem krievi nepatīk.

– Nē, citu ne! – sašutusi spītējos. – Tur jābūt tieši “Ой, мороз”. Es to redzu. Tā ir tāda slāviska ziemas brīnumpasaka. Nereāla. Aiz saplaukušā loga, aiz leduspuķēm ir cita pasaule. Tas ir logs uz citu pasauli. Un es pieeju pie tā loga... skatos ārā un redzu – aiz loga sestajā stāvā esi tu. Tāds nopietns, drusku skumjš, neko nerunā. Tā kā tajā smukajā bildē, ko es fotografēju, kur mēs braucam vilcienā uz Jelgavu un tu ziemas kurtkā domīgi skaties ārā pa logu, kur sasnidzis sniegs, ziema. Tāds smuks kad tu esi. Kad nepohains un svaigs. Tu it kā esi tu, bet neesi. Nu tā ir fantāzija, pasaka. Un kaķi arī ir kaut kur istabā. Zāra un Pleķis. Viņi ir viedie. Kaķi, kā zināms, prot runāt cilvēku valodā. Es ar viņiem sarunājos, un viņi dod gudrus padomus. Budas. Nu re! Un tagad es saprotu, ka man ir jādodas tevi meklēt. Nu – it kā tevi. Jo es tevi nepazīstu. It kā pazīstu, tomēr nepazīstu. Man ir uzdevums, jābrauc tevi meklēt. Kaut kur Krievijas plašumos. Sniegājos. O! Sibīrijā! Jābrauc ar Transsibīrijas ekspress! Saproti? Un tad sākas visādi piedzīvojumi – kas tik tur nenotiek, bet viss tāds nereaļs... nu kā fantāzija! Tu seko man līdz!

– Jā, jā. – Ūdris klabinās pie datora.

– Kā tev liekas? – prasu.

– Nu normāli, ir okei... tu ņem un pieraksti visu šito, saliec pa kadrējumiem, kas ir uz kuras vietas dziesmā. Tad vajag visu izdomāt. Ņem un organizē. Tava ideja. Atrodi, kas filmēs. Uzzini, cik tas izmaksā. Nu, uz Sibīriju braukt filmēt nebūs lēti. Pirmkārt, kas filmēs... par kādām naudām. Šito visu tev vajag izdomāt. Tā ka sēdi un raksti... – Ūdris jau atkal no manis gudri atkratījies.

– Bet tu domā, ideja normāla? – atkal prasu.

– Nu viskautkas jau ir normāli, tik vajag stāstu izdomāt. – Ūdris ir nopietns.

Paķeru no grāmatplaukta vēl nepieskribelētu bloknotu melnos ādas vākos un velkos uz virtuvi. Zāra velkas līdz. Tā viņa parasti dara. Zāra – mana aste. Pašai aste, un Pleķis kā vēl viena kaķaste ar savu melno asti arīdzan velkas līdz. Tāda mums mājās parasti ir staigājoša kaķu-cilvēku desa. Kur viens – tur pārējie pakaļ. Tikai ne tad, kad mēs ar Ūdri pīpējam virtuvē un taisām vaļā logu. Tad kaķus ar “ššš” skaņu iedzenam istabā un aizveram aiz sevis durvis. Nelieciet elpot tabakas dūmus bērniem un kaķiem! Tā vajadzētu rakstīt uz cigarešu paciņām taisnības labad. Kaķi mums ir diezgan paklausīgi. Bet vispār – kā kuru reizi. Pleķis ir ļoti paklausīgs, bet Zārai ir nelabs raksturs. Tāpat kā man. Spītīga ļoti. Bet uz “ššš” skaņu viņi mums ir iedresēti. Zina, ka jāiet ārā. Ūdris kaut kur bija salasījis kārtējās gudrības: kaķi uz “ššš” reaģējot tāpēc, ka tiem esot bail no čūskām. Gan jau, ka internetā. Tur ne to vien var atrast. Ir tāda kolosāla vietne kā wiki.answers. Ierakstiet Mammā güglē jautājumu.

Piemēram: vai Turcijā ir daudz bīstamu skorpionu? Vienalga ko. Atbildēs tur var sarakstīt visu, kas vien nāk prātā. Un vismaz kādu laiku neviens to nepārbauda. Par tiem skorpioniem mēs ar Ūdri paši kaut kad dikti sapriecājamies un atbildēs sarakstījām brīnumu lietas, baidīdami cilvēkus.

Is the black scorpion from Turkey dangerous?

Yes! Scorpions in Turkey so dangerous! They are everywhere!¹

Un:

How many eggs do scorpions lay at a time?

Usually 25–35 eggs at once.²

Jautājumus rakstījām paši un atbildējām paši. Kaut kā taču cilvēkam jāizklaidējas.

Tā ka neticiet visam, kas rakstīts internetā.

Sēžu virtuvē ar muguru pie radiatora un domāju, kā pierakstīt ģeniālo ideju par “Ой, мороз” klipu. Jo ilgāk domāju, jo vairāk izdomāju. Jo vairāk izdomāju, jo saprotu, ka vajag vēl padomāt. Padomāju, padomāju, līdz saprotu, ka nekā te nebūs. Šitāds čakars! Bilde galvā ir, un tagad to visu jāmēģina kādam iestāstīt, lai uztaisa video. Tad jau labāk stāstu uzrakstīt. Būs man murakamisks stāsts, kas tiks balstīts uz divām paralēlām realitātēm. Jāsagaida tik, kad Ūdris aizies uz Eirovīzijas mēģinājumu.

Bet, kamēr gaidīju, ka Ūdris aiziet, izdomāju: ek, ko nu tur jaunu Ameriku tagad ies atklāt! Nav ko te māžoties. Jāraksta tas, kas iesākts un kas skaidrs.

Ārā drausmīgs vējš. Atvēru logu, lai uzsmēķētu un izvēdinātu dūmus, bet vējš ielauzās kā nikns ienaidnieks, kā gribēdams izpostīt visu, kas man dārgs. Aizkari aizplīvoja pa gaisu bīstami tuvu degošajai gāzes plīms liesmai, pie kuras es šodien sildos.

Viss ir tā, kā tam jābūt. Es sekoju savam stāstam.

Cilvēks ir trausls. Un dzīvība ir nežēlīgi trausla. Visu sagraut ir tik vienkārši. To var izdarīt vienā mirklī. Visu, kas ilgi un pacietīgi būvēts. Pasaule ir trausla. Mīlestība ir trausla. Tā ir sargājama un kopjama. Ja divi cilvēki viens otru atraduši šajā nenormālajā pasaulē, tas ir brīnums. Un nav zināms, cik daudz laika kopā būs dots. Mīlestībai piemīt milzīgs spēks. Viss atkarīgs no tā, kādā virzienā tam ļauj plūst. Tā var dziedēt un tā var lauzt. Bet ar to vien vēl nepietiek. Lai šo spēku izmantotu, ir jāmainās pašam tam līdzī. Varbūt kādam tas ir vieglāk, citam – grūtāk. Kādam ir paveicies un izdevies izaugt vidē, kur jau bērniībā

¹ Vai Turcijas melnais skorpions ir bīstams? Jā! Skorpioni Turcijā tik bīstami! Tie ir visur! (Angļu val.)

² Cik daudz olīņu skorpions izdēj vienā reizē? Parasti 25–35 olīņas. (Angļu val.)

sniegtas daudzas fundamentāli svarīgas atbildes. Bet lielai daļai tā nepaveicas. Liela homo sapiens daļa meklē, cīnās, viļas, maldās, ceļas un krīt, lai no jauna atkal celtos un kristu. Bet, kamēr tu spēj piecelties, tu neesi zaudējis.

Zaudēta kauja nenozīmē to, ka viss karš ir zaudēts. (Cik labi dzīvot pasaulē, kurā kara nav... Ūdris tā parasti saka, kad uznāk lielā dzīves apātija, lai sevi un mani kaut kā uzmundrinātu.)

Kad pasaulē satiekas divi cilvēki, viņi velkas abi ar saviem smagajiem, nobružātajiem pagātnes čemodāniem, ar savām līdzšinējās dzīves grabažām, saviem skeletiem skapī. Savām bailēm un savām pusnakts domām. Kad divi ir satikušies un sapratuši, ka tas beidzot ir noticis un viņi ir viens otru atraduši, sākas nākamais etaps: ko ar to visu iesākt? Tie čemodāni ir kopīgi jāizkrāmē, jāmet ārā liekais un vecais, jāvienojas par to, kur kas stāvēs, ko drīkst aiztikt, ko ne.

Dažreiz attīstība nav iespējama bez sava ego autopsijas.

Kad biju maza meitene, man šķita, ka viss ir pavisam vienkārši. Pusaudža gados un vēlāk uzzināju, ka viss ir drausmīgi sarežģīti. Tagad, pāri par trīsdesmit, esmu nonākusi pie šāda slēdziena: viss arī ir sarežģīti, bet nevajag tam pievērst pārāk lielu uzmanību. Jāatbrīvojas no liekā, kas atņem dzīvības spēkus. Vajag fokusēties.

Fokuss.

Fokus pokus!

Kāds man reiz teica: "Nāks jauni sūdi, vecie aizmirsīsies!"

Gan jau šī prātula arīdzan nāk no Ventspils. Tajā pusē visādas interesantas dzīves gudrības birst kā no pārpilnības raga. Tāpēc, ka vējš galvā pūš. Gan izpūš, gan šo to iepūš.

Mīlestība ir lēnprātīga. Bet cilvēks tāds nav. Cilvēks nav viengabalains dievišķas mīlestības kamols. Dievišķā mīlestība sēž kaut kur mūsos visos. Tā mūs caurstrāvo, taču mēs sastāvam arī no dzīvnieciskā, no egocentriskā, kroplā, samocītā. No tā visa salīpināts tāds jocīgs radījums – cilvēks. Un tiec nu skaidrībā pats ar sevi, kur nu vēl citiem! Atrodi nu visā tajā ārprāta gogelmogelā savu kodolu. Apjukt ir elementāri.

Piecu gadu laikā, kurus ejam kopsolī ar Ūdri, esam piedzīvoši visādas metamorfozes paši sevi un kopā. Ir bijuši mirkļi, kad šķitis: tūlīt tas trauslais pavediens pārtrūks. Un tad nez no kurienes – kā toreiz tajā mūsu pirmajā kopā dzīvošanas mēģinājumā tālajā 2009. gadā – izlien kaut kas vārs un trausls. Izkūņojas cauri egoisma samudžinātajiem slāņiem, dzīves kārtu kārtām sacakotajām mīklām. Kāds, kas sēž mūsos dziļi iekšā un sniedz otram roku. Tā mēs velkam viens otru ārā. Līdz šim esam izvilkuši. Par to, kas būs rīt, es šodien neko nezinu. Tikai minu.

Vienā gadā ir 365 dienas, reiz 4 + 1 garais gads – 366 dienas. 1826 dienas mīnus 22 ir šobrīd matemātiski kopā pavadītais mūsu laiks. Ūdrim ļoti patīk matemātika, tam par godu arī šī ciparu urbināšana. Un kopā mēs esam gandrīz visu laiku. Vidēji, pēc Ūdra aplēsēm, pa visiem šiem gadiem apmēram 2–3 dienas mēnesī pavadām atsevišķi. Kādā no kārtējam pusnakts sarunām mūsu Albertielas virtuvē izfunktierējām, ka vajadzētu pārdot statistiķiem ideju par pāru attiecību izskaitļošanu pēc faktiskā kopā pavadītā laika. Būtu jāveic rūpīgi izstrādāts tests, ko pēc tam analizētu psihologi, kuri palīdzētu pāriem pārvarēt attiecību krīzi. Visbiežāk spārnotās idejas tā arī paliek virtuvē. Tad atkal jāpieraksta, kādam jāstāsta, kur to izmantot, kāds praktiskais pielietojums. Jāmēģina pārdot un tā tālāk.

Savu piecu gadu laikā esam izgājuši cauri vairākiem periodiem.

1) Iepazīšanās jeb rozā briļļu laiks.

2) Zīmēšanās jeb kurš krutāks un “es māku tā, vai tu māki šitā?” laiks.

Principā šie abi periodi pārklājas un ir samiksēti kopā, jo zīmējāmos mēs viens otra acīs no paša sākuma, bet tā jau laikam dara visi.

3) Savu teritoriju nostiprināšanas jeb kurš krutāks laiks turpinās.

4) Rozā briļļu krišanas laiks, kura patiesībā mums nemaz nebija, jo Ūdris man sākumā nelikās ne labs, ne smuks, ne sakarīgs. Bija robežu iztaustīšanas laiks, kad atklājām, ka otram sāp, ja dara pāri, un pašam sāp, ja izdara tāpat.

5) Atklāšana, ka ķermenis un dvēsele nav viens un tas pats. Atklāsme, ka attiecības nenotiek pašas no sevis, tās ir jākopj un katrai mirkļa iegribai, kas iesprūk kādam galvā, nav jāļaujas.

Izrādījās, ka attiecību veidošanas jomā mēs abi esam pilnīgi āmuri. Ūdris nekā no tā visa nesaprata, un es arīdzan ne. Mēs visu šo laiku abi kopā mācāmies dzīves skolā. Kā mazi muļķa bērni. Kā saka: tas, ka tev ir bijusi savāda bērība, nenozīmē to, ka jāsačakarē atlikusi dzīve.

Tā nu mēs kopā mācāmies to, ko neesam iemācījušies atsevišķi. Mācāmies sadzīvot ar saviem dēmoniem un atkarībām. Mēģinām atrast līdzsvaru. Līdzam viens otram, kur varam, bet kaujās, kas jāizcīna pašam ar sevi, cenšamies nejaukties, nogaidīt un būt kaut kur līdzās, kad otrs iznāks atpakaļ Pasaulē.

Laikam jau līdz šim mūs ir glābis tas, ka runājam. Ka spējam izstāstīt viens otram, kas galvā notiek. Vislielākās ziepes attiecībās sākas tad, kad parādās tumšie noslēpumi. Neizrunātās lietas krājas tumsībā, pieņem tur spēku un izplešas kā ļaundabīga audzēja šūnas. Ļaunumam nedrīkst ļaut vaļu, tas ir jādezinfcē ar gaismu, un smadzeņu bēniņos jāielaiž svaigs gaiss.

Pa šo laiku mēs ar Ūdri esam oficiāli iekāpuši savā piektajā kopā būšanas gadā. Man ir ar piederīgu pirmsdzimšanas depresiju apritējuši trīsdesmit divi

gadi. Ir iesācies pārgrabs, Latvijas laikapstākļiem totāli neraksturīgs pavasaris (kaut gan meteorologi jau ir piedraudējuši ar drīzu ziemas atgriešanos sniegpušteņa izskatā). 2014. gada 10. marts ir pasludināts par siltāko Latvijas meteoroloģisko novērojumu vēsturē, bet Ukrainā sācies Jaunais Krimas karš.

Kā redzams, pasaule turpina savu nenovēršamo gaitu.

Ūdris netika Eirodziesmas finālā. Es palīdzēju Ūdrim bēdāties. Kopā, plecu pie pleca, saldi atzīmējām zaudējumu. Nospēlējām pirmdienas vakara akustisko balagānu kafējnicā “Kuba”, izdzerdami bāru gandrīz sausu; pēdējo koncerta daļu abi neatcerējāmies. Pēc tam Vecrīga. Kaut ko no tā es atceros, bet labāk jau būtu, ka ne... Gaismas, mūzika, kaut ko nespējam sarunāt ar eiro iemaksas bankomātu, kaut ko strīdamies ar Swedbank darbiniekiem pa telefonu, tad kaut kāds bārs, kaut kādi cilvēki, es esmu nolēmusi dejot, mēģinu kādam dīdžejam iestāstīt, ka man vajag šito dziesmu, nu šito... nu, kas skan šitā, neatceros nosaukumu un nesaprotu, kā viņš mani nesaprot... (Tā ir viena no lietām, kas mums ar Ūdri visvairāk krīt uz nerviem, kad paši spēlējam: kad pienāk klāt sadzēries idiots un mēģina dungot un prasīt, lai uzliek šito dziesmu.) Krāsainas nakts karuseļa vidū pēkšņi ir atmiņā palēnināta bilde, kur savās jaunajās, skaistajās, Stokholmā pirktajās elektrorozā biksēs es, uz ceļiem nometusies, esmu aizšķērsojusi ceļu policijas busiņam un spītīgi lūdzos, lai atdod man Ūdri, kurš ir pie viņiem tur iekšā. Tepat blakus manāms McDonald's, “Laimas” pulkstenis... Tad bilde atkal apmācas, nākamais kadrs – taksometrs, ko vada sirsnīga latviešu sieviete, un nākamais rīts mājās, kur galva plīst pušu.

Tā arī bija pēdējā reize, kad mēs spēlējām akustiskās pirmdienas “Kubā”. No rīta pārbaudījām zaudējumus – atlikums no honorāra septiņdesmit centi vai tamlīdzīgi, trūkst manas Swedbank kartes, toties ir uzradusies melna šalle, kas ož pēc nepazīstamām sieviešu smaržām. Protams, ko vispirms dara paģiru nomocīts cilvēks? Vaino visu pasauli savās ciešanās, naudas zudumā un kredītkartes zādzībā. Kad atgriezās spriešanas spējas, izrādījās, ka viss ir daudz vienkāršāk: honorāru mēs bez pēdām notriecām, bet kartes pazušānā pie vainas bija spītīga nepareiza pinkoda atkārtota ievadīšana.

Es uz paģirām jau atkal nolēmu sākt jaunu dzīvi, dzīvot skaidra kā kristāla oliņa un gadu no vietas nelietot alkoholu, un rakstīt Alkoholiķes dienasgrāmatu vienlaikus ar grāmatu “Ielu muzikantu piezīmes” (jeb “Deģenerātu piezīmes”). Biju izplānojusi, ka tas būs arī tāds kā pētniecisks darbs, kurā aprakstīšu savas sajūtas, dzīvojot Rietumu bohēmas pasaulē bez alkohola. Pētīšu, vai dzīves kvalitāte mainās, vai dzīve kļūst garlaicīgāka vai interesantāka. Sākumā spriedu, vai man atturēties no vispār jebkādiem apreibināšanās līdzekļiem vai tikai no alkohola. Nopietni apdomāju problēmu, ko darīt, saskaroties ar situāciju,

kad, piemēram, nākas nokļūt valstī, kurā marihuānu nesmēķēt būtu gluži vai nekaunība, nu, teiksim, Nīderlandē vai Indijā, ka tas tomēr būtu drusku par šerpu un vajadzīgi kādi noteikumi, kad un kādos apstākļos cannabis lietošana būtu pieļaujama. Nolēmu, ka Latvijā to noteikti nevajadzētu darīt, jo tāpat te neko labu nevar dabūt. Dārgi, šmaucas, sūdīga kvalitāte, un, lai tiktu pie mantas tad, kad sakārojas, jāzvanās un jāmeklē dīleri tā, it kā tu viņiem žēlastības dāvanu, ne pārdodamu precī lūgtos.

Tad nu biju jau sirsnīgi veikusi ierakstu virtuves kalendārā, atzīmējot datumu, kad esmu sākusi savu jauno, apskaidroto dzīvi. Pāris dienu pirms dzimšanas dienas. 9. februāri gods godam sagaidīju kristālskaidrībā, mēs ar Ūdri bijām uz ķīniešu restorānu, uz kino. Nu vispār – brīnišķīga diena! Starp citu, sagaidīt manas dzimšanas dienas skaidrā prātā mums jau nu kļūst par tradīciju. Pēdējos trīs gadus tas izdevies. Vismaz kaut kas, ar ko lepoties savā pārkāpumu pilnajā dzīves maratonā.

Viss noritēja ļoti skaisti. Līdz brīdim, kad pienāca kārtējā reize kāpt uz kuģa. Un ar kāpšanu uz kuģa man nekad nav gājis viegli. Uz kuģa mēs ar Orange Emo strādājām nu jau gadu. Kopā ar Ūdri tandēmā. Es paguvu piestrādāt tur agrāk, kad galīgi spiedīga vajadzība pēc naudas bija piemetusies, atgriežoties no Pekinas 2010. gada beigās. Dziedāju grupā ar izcilu nosaukumu Fortuna G, kuras vadītājs saviem “kolēģiem” maksāja tik spiedīgu minimumu, ka to varēja paciest tikai ļoti ekstrēmos izdzīvotvajadzības apstākļos. Laikam kuģa muzikantu konveijera grupām sviestaini nosaukumi ir must be¹ lieta – ja turas pie teorijas, ka nosaukumā ir enerģija.

Tā jau būt kuģa muzikantam ir skaisti, sava romantika ir, jūras vidū, tev pat pienākas iziet obligāto jūrnieka medicīnisko apskati un iegūt jūrnieka medicīnisko sertifikātu, kas apliecina, ka esi gatavs darbam jūrā, ar stabili psihi un bez patoloģiskas noslieces uz kaitīgu ieradumu pastāvīgu piekopšanu. Kā es to pirmo sertifikātu nokārtoju? Nebija viegli, bet izdevās. Vizītē pie psihiatra gāja pagrūtāk, daktere iespītējās un negribēja mani atzīt par derīgu jūrnieku.

– Jūs esat 1996. gadā tikusi ievietota Bērnu neirožu centrā Dzintaros. Kā es jūs varu atzīt par derīgu darbam uz kuģa?

– Dakter, bet tas bija sen. Man tad bija četrpadsmit gadu!

– Bet kā es varu galvot, ka jums jūrā neuznāks psihoze? Ja jums jau agrāk bijušas šāda veida problēmas? Jūras vidū, svešos cilvēkos sailgosieties pēc mājām, bet krastā nevar nokāpt.

– Dakter, dakter, man tagad viss ir kārtībā. Tas bija tikai pusaudža vecumā, grūti tīņa gadi bija. Turklāt esmu jau bijusi ilgi projām no mājām. Ceļojusi.

Galu galā man toreiz izdevās no psihiatres izspiest zīmogu.

¹ Obligāta. (Angļu val.)

- Par ko jūs gribat tur strādāt?
- Mūzika.
- Dziedātāja?
- Jā.

Patiesībā gribējās jau toreiz visus dakterus un kuģa muzikantu izžmiedzēt pasūtīt pie velniem, bet ēst vajadzēja un izdzīvot.

Nākamās durvis Tvaika ielā, pie kurām klauvēju, – narkologa kabinets.

- Alkoholu lietojat?
- Nujā, dažreiz gadās...
- Cik bieži?
- Nu... – uz šo jautājumu biju sagatavojusies jau iepriekš, – ... tāpat kā visi, pa svētkiem un piektdienās.
- Tātad vidēji vienreiz nedēļā?
- Jā.
- Cik daudz?
- Nu... daudz ne.
- Ko dzerat? Vīnu?
- Vīnu? Jā... vīnu, jā. Sarkanvīnu.
- Vispār jau vīns man ne pārāk patīk.*
- Cik? Vienu, divas glāzes? Pudeli? Cik izdzerat piektdienas vakarā?
- DIVAS glāzes!
- Mediķe visu cītīgi pierakstīja, nemitēdamās pa brīdim mani caururbjoši pētīt caur savām visuredzošajām narkologa acenēm.*
- Narkotikas lietojat?
- Dakter! Protams, NE!
- Nekad neesat mēģinājusi? Zālīti?
- Nē, nekad mūžā! No tādām lietām es turos pa gabalu!
- Jūrnieka medicīnas sertifikāta iegūšanai citāds atbildes variants nav iespējams. No narkologa tiku projām ātri, jo nebiju sūdzējusies par grūtībām.*

Vēlāk es ļoti labi sapratu, par ko mani toreiz mēģināja brīdināt psihiatre. Uz kuģa braukt nav tas pats, kas uz Pekinu. Dienests. Un mūzika ir darbs. Mūzikas atspēlēšana. Ne par velti ir tāds iedalījums kā mūziķi un muzikanti. Mūziķi ir tie, kas komponē un rada. Muzikanti atspēlē citu radīto. Kuģa muzikanti ir dzīvs magnetofons pasažieriem.

Nebeidzama jautrība un dejas katru vakaru tikai un vienīgi jums!

Kuģa muzikanti nespēlē savu repertuāru, jo viņiem tāda nav.

Kuģa muzikanti spēlē kuģa muzikantu repertuāru.

Nav jau tā būšana jūrā tik ilga, un katru otro dienu var tikt uz pāris stundām mājās, Rīgā. Tad, ja brauc uz Rīga–Stokholma Tallink līnijas prāmjiem. Savukārt, kad kuģis stāv Stokholmā, var nokāpt izskrieties uz sauszemes, ja nav citu pienākumu. Bet, kad kuģis ie brauc atklātā jūrā un sauszemi vairs nevar redzēt, sākas prāta mežģi. Cik nakšu neesmu pukstošu sirdi gulējusi kajītē, cīnīdamās ar elpas trūkumu un baiļu sviedriem, gaiņādama prom sliktas domas! Nelīdz loģiski apsvērumi ne par mūsdienu kuģu būvniecības tehnoloģiskajiem brīnumiem, ne par prāmju stabilitāti.

Man vienkārši ir bail no ūdens.

Un tur neko nevar padarīt.

Var tikai izturēt.

Ja paveicas un dabū kajīti ar iluminatoru, tad arī drusku vieglāk. Var pa brīdīm pabāzt degunu pie lodziņa un pārliecināties, ka viss mierīgi. Bet, ja dabū bez loga, un tā ir visbiežāk, tad ir daudz ļaunāk. Klaustrofobiskāk.

Droši vien tāpēc pasažieri uz prāmjiem tik daudz dzer. Tāpat kā lidmašīnās. Lai nomāktu bailes.

Šādas baiļu formas no noslēgtām, klaustrofobiskām telpām cilvēkam teorētiski bīstamā vidē nav nekas neparasts.

Es esmu viena no tiem, kam ir bail. Un kuģa apkalpe, tostarp muzikanti, nedrīkst lietot alkoholu arī tad, kad tiešie darba pienākumi beigušies. Kamēr esi uz kuģa, pieļaujamais alkometra promiņu daudzums ir 0,00. Ja pieķer dzērušu, – darbs zaudēts. Var pazaudēt arī algu. Līdz ar to atbrīvoties no bailēm ar klasisko pasažieru metodi nav iespējams. Var mēģināt nervus nomierinošus medicīniskos preparātus, bet negribas jau visu laiku “sēdēt” uz zālēm.

Turējos es kā vīrs. Pēc katra brauciena solījos sev nekad to vairs nedarīt. Bet pienāca nākamā reize, naudas kā aizvien nepietika, un nācās atkal braukt jūrā peļņā. Kādu pusgadu pa reizītei izbraucu ar divaino Fortuna G sastāvu. Tad šī finansiāli mazizdevīgā sadarbība pajuka (kā vēlāk izrādījās, daudziem “izmantotiem” muzikantiem par brīnumu, grupas mākslinieciskajam vadītājam šāda muzikantu organizēšana bijusi pat ļoti izdevīga).

Kādu laiku varēju atviegloti uzelpot. Bet tad pagāja 2011. gads, pienāca 2012. Mēs ar Ūdri aizvien vēl centāmies kā nebūt atsperties Latvijā, iekārtojoties uz palikšanu dzimtenē, un atrast mākslinieku cienīgus darbus. Taču mums nesanāca. Ar katru mēnesi arvien vairāk pārliecinājāmies, ka ar savu mākslu vien nevar nopelnīt iztiku. Ja gribi būt paēdis un nomaksāt īri, jādara tas, kas patīk nevis pašam, bet citam.

Kurš maksā, tas pasūta mūziku.

Galū galā secinājām, ka jā mēģina tikt abiem kopā uz tā paša man jau zināmā Tallink. Arī vecās bailes bij' tā kā piemirsušās. Ar laiku jau vienmēr šķiet, ka nebij' jau tik traki. Novācām abi grupu, uzzinājām, kur, kas un

kā jādara. Noskaidrojām, kā tās lietas muzikantiem oficiāli notiek. Godīgi apgājām toreizējo muzikantu desmitās tiesas pievācēju – jau pieminēto “māksliniecisko vadītāju”. Aizbraucām uz konkursu Tallinā, to izturējām un dabūjām izmēģinājuma darbu uz Tallink prāmjiem. Visiem toreiz tur ļoti iepatikāmies.

Un 2013. gada sākumā es no jauna kļuvi par pilntiesīgu kuģa muzikantu. Tikai šoreiz spēlēju grupā ar nosaukumu Orange Emo. Kāda atšķirība? Kuģa muzikantu grupu nosaukumus tāpat neviens neatceras. Uztaisījām to pašu mūžam vajadzīgo kuģa dziesmu repertuāru un braucām jūrā.

Ar jūrnieku medicīnas sertifikātiem šoreiz bija pavisam vienkārši. Izrādījās, ka izdevīgāk ir aizbraukt uz Tallinu, un tur bez kādas piekasišanās igauņu dakteri visu iztaisīja pārdesmit minūšu laikā. Un labi vien, ka tā, citādi Ūdrim diez vai būtu izdevies par jūrnieku pārtapt. Latviešu narkologam viņa biogrāfijā daudzi fakti nebūtu pieņemami.

Mēs vēl paguvām pēdējās reizes nobraukt uz vecā labā “Silja Festival”. Tur sagaidīju savu trīsdesmit pirmo dzimšanas dienu. 2013. gada maijā pienākumus sāka pildīt daiļā m/s “Isabelle”. Kādu brīdi veco labo “Festivālu” varēja redzēt, braucot pār Mīlgrāvja tiltu. Ar laiku to piemirsa, bet pēdējās ziņas, ko esmu dzirdējusi, – “Festivāls” nu devies pāri trejdeviņām jūrām, pa ceļam iegriezoties Tallinā un pavisam nesen, pirms kādas nedēļas, iepeldējis Vankūverā Kanādā. Tur nu “Festivālu” prišina, remontē, un tūlīt jau tas nokļūs savā galamērķī – pilsētā Kitimatā, Britu Kolumbijā, kur to gaida kā peldošu hoteli strādniekiem. Tiesa, “Festivālam” nu būs cits vārds – “Delta Spirit Lodge”. Vismaz deviņus mēnešus tur paredzēts izmitināt vietējos Kitimatas strādniekus, vismaz 600, jo, redz, Kitimatā sakarā ar rūpniecības straujo attīstību un modernizāciju strādniekiem neesot, kur dzīvot, šausmīgi sadārdzinoties īres cenas, un tā nu atrasta alternatīva – transportēt uz turieni mūsu Baltijas milzeni un pārvērst to lētā hotelī.

“Festivālu” kā reiz noņēma no kalpošanas drīz pēc tam, kad es saņēmu rājienu par to, ka biju publicējusi rakstu par savām kuģa muzikanta gaitām žurnālā FHM. Izrādās, ja strādā uz kuģa, nedrīkst preseī paust nekādu nesaņotu informāciju. Es par to neiedomājos. Nerakstīju jau neko sliktu, tikai to, ka man ir bail, un to, ka nobijos no tā, ka blakus manai kajītei sāka darboties ugunsdzēsības sprinklers. Nebija tur nekā nopietna – tie dažreiz sāk darboties no pavisam nevainīgām parādībām, piemēram, dušas vai drēbju tvaikiem. Bet priekšniecībai tas nepatika. Nācās apsolīt, ka vairāk par kuģiem nerakstīšu, citādi tikšu atlaista.

Tā ir ar tiem kuģiem. Katram savs liktenis. Tāpat kā cilvēkam. Man pat šķiet, ka kuģiem ir dvēsele. Milža metāla dvēsele. Un sirdspuksti. Asinsrite, kuru nomoda naktīs kajītē var dzirdēt. Kādā no kajītēm, kur esmu gulējusi, nu drīz

gulēs kanādiešu celtnieks un sapņos savus sapņus. Atcerēsies piepildītās un vēl nepiepildītās cerības.

Kuģus ir viegli iemīlēt. Tie ir tik cilvēciski. Bet labāk tomēr mīlēt no sauszemes. Taču varbūt cilvēku mīlestība pret kuģiem tieši ir tik nopietna tāpēc, ka, braucot jūrā, nākas paļauties un uzticēties, apzinoties, ka simtprocentīgi tas tik un tā nav iespējams. Vienmēr atliek mistiskais nejaušais procents iespējamības neiespējamības. No tā arī šī smagnējā pieķeršanās.

Angļu valodā kuģus pat uzrunā personificēti – sievietes dzimtē “she”. Tā tas no seniem jūrnieku laikiem iegājies. Jūrnieks jau vienmēr bijusi tāda īsta veča profesija. Un īsts vecis pieķērās savai cimperlīgajai, peldošajai dāmai. Latvieši gan saka – “tas kuģis”.

Braucot jūrā, senos laikos, kad jūrnieki bija prom mēnešiem ilgi un nevienai sievietei pie apvāršņa nemanīja, kuģis bija viņu vienīgā un īstā. Kaut kāds erotikas piejaukums tur ir. Ja tā padomā, tu dzīvo kuģa iekšienē, kajītē, mitinies tur daudzas dienas kā embrijs mātes miesās.

Bet erotiku, ja grib, principā var atrast visur. Šodien pat. Ūdris cepa plānās, lielās pankūkas. Manuprāt, nekas nevar būt seksīgāks par vīrieti, kas cep pankūkas. It sevišķi, kad viņš vēl mēģina tās uzvest gaisā. Un kur nu, ja vēl izdodas noķert! Pankūkas vispār ir tāds nenovērtēti erotisks ēdiens. Maigs, mīksts, gluži vai pieglaužas, kad to ēd. Smaržīgs, garšīgs. Par to mums šovakar izvērsās vētraina virtuves diskusija, kas noveda pie manis paustā secinājuma: “Ja es būtu vīrietis, es noteikti mēģinātu izdrāzt pankūkas.”

Interesanti, tiņu puikas par to vēl nav aizdomājušies? Tādas smukas, zeltainbrūni apceptas, saliktas kaudzē uz šķīvja. Gaidīt gaida tevi! Un vēl pārliecināt ar karamēlu mērci...

Paši pat nedaudz apmulsām no pēkšņās pankūku erotizācijas. Tā ir, ka tik gardas pankūkas uzcep. Ēdu gan es parasti tās ar skābo krējumu un brūkleņu ievārījumu. Tā man vislabāk garšo.

Starp citu, arī savu divdesmit devīto dzimšanas dienu es sagaidīju uz kuģa. Gan vairs neatceros, uz kura, bet, manuprāt, tā bija m/s “Romantika”. Cik nu sagaidīju. Strādāju savās dzimšanas dienās uz kuģa un dziedāju citiem “Daudz baltu dieniņu”. Dzimšanas dienas tomēr ir pelnījušas pienācīgāku atzīmēšanu. Cik nu to gadu ir, tik ir. Tāpat paliec vecāks, un par to ne īpaši priecīgāks. Tad nu vismaz, lai gadu gaitā nesāktu no dzimšanas dienas baidīties kā no bubaļa, vajag sev kaut ko labu tajā izdarīt un nosvētīt svētkus.

Tā nu mēs ar Ūdri un Orange Emo pavadījām 2013. gadu, ar starpposmiem braukdami jūrā. Uz m/s “Isabelle” vai uz “Romantika”, kā nu iegādājās. Pienāca 2014. gads, un izrādījās, ka februārī beidzas termiņš mūsu igauņu medicīniskajām izziņām. Bet pēc jaunā likuma nu jau vairs tās nevarējām tik

vienkārši uztaisīt. Tagad to nācās darīt Latvijā. Ūdris, izsenis zināms ar savu nevērību pret dokumentiem, kā nokāpa no kuģa, tā veco lapeli izsvieda. Sak, kam tāds nevērtīgs papīrs vairs vajadzīgs. Bet šeku reku! Tas nu bija neapdomīgi darīts. Es, būdama no tiem dīvaiņiem, kas tur makā pilnīgi nevajadzīgus čekus vēl trīs gadus pēc to saņemšanas, savu papīru vis neizsviedu miskastē.

Protams, jauno dokumentu kārtošanu mēs novilcinājām līdz pēdējam brīdim. Dienu pirms nākamā reisa pa galvu pa kaklu jozām pie dakteriem visu kārtot. Kāpēc tā? Retorisks jautājums. Tāpēc, ka ir tādi tipi, kas visu dara pēdējā brīdī. Tādi vienmēr, visos laikos ir bijuši. Un vēl – kā parasti mums nebija naudas, lai dokumentus laikus nokārtotu.

Izrādījās, ka mana nevērtīgu krāmu vākšanas mānija tomēr dažreiz noved arī pie kaut kā laba, – man atlika savu veco papīru uzrādīt, un pēc nepilnas stundas skraidīšanas pa analīžu un rentģenu kabinetiem dabūju jaunu un skaistu. Bet Ūdrim sākās uztraukumi, jo daktere ne pa kam nedeva rokās jaunu dokumentu jūrnīkam bez lietiskajiem pierādījumiem, ticot uz godavārda. Ūdris nu tika nozīmēts visai garajai standarta ekspedīcijai pie psihiatriem, narkologiem, ģimenes ārstiem. Nelīdzēja ne lūgšanās, ne ziedu buķete.

Protams, narkoloģe to vien tik bija gaidījusi, lai pie viņas ierodas tāds kā Ūdris. Analīzes. Testa rezultāti pēc pāris dienām. Tajā brīdī es sāku sajust brīvības smaržu.

Ar Ūdri nospriedām, ka tā ir karma. Ja līdz nākamās dienas pusdienlaikam nekas nenotiks un papīru viņš nedabūs, – nevarēs strādāt. Uz mūsu kuģiem arī šajā jomā likums ir strikts. Izņēmumi nav dzirdēti. Un, ja Ūdris nevarēs, tad es arī teikšu “arivederči, “Isabelle””. Ballīte būs organiski nobeigta. Grupa kādu brīdi nervozēs, šķendēsies, bet mēs jau neesam neaizvietojami. Mūsu Orange Emo ir tāds interesants muzikantu salikums, kur dzied visi, izņemot bundzinieku Krieviņu, un kuģa dziesmas viņi varētu nodziedāt arī bez mums. Vēl uz ātro pasaukt kādu no krasta – un jauna grupa gatava! Pilna Latvija ar kuģa repertuāru dziedošiem jauniešiem, spēj tik izvēlēties. Nu vispār jau diezgan bezatbildīgi un cūcīgi no mūsu puses, bet, kā mēs ar Ūdri spriedām, mums abiem ir grūti pateikt “nē”. Pietrūkst drosmes, nevar saņemties atteikt. Tad ciešas, ciešas, un vienā brīdī viss apspiestais laužas ārā.

Kaut kādā ziņā ir vieglāk, ja cilvēki par tevi domā to sliktāko, jo tad, kad viņi ir nikni, vairs nemēģina tevi pierunāt uz to, kas viņiem no tevis vajadzīgs.

Ne jau tas, ka tur uz kuģa būtu slikti, ne jau tas, ka darbs pārāk kaulus lauztu, nē... Ir tāds termins kā atbilstība profesijai.

Liktenis gan bija nolēmis izvērst visu citādi. Pēdējā brīdī izrādījās, ka uz kuģa ir saglabājusies kopija no Ūdra iepriekšējās medicīniskās izziņas. Tad nu ar to bija no rīta jātraucas pie dakteres, un izdevās dabūt jaunu, skaistu dokumentu tāpat kā man.

Nopūtos. Un izkrāmēju no somas kajītē savas mantas. Deviņus vakarus, kā nākas, spēlējām ierastos kuģa baļļukus.

Visā jau var saskatīt gaišās puses. Tā jau uz kuģa ir interesanti. Kādus tik brīnumus tur var redzēt! Visvairāk mani vienmēr fascinējusi tā pasažieru daļa no Baltijas valstīm, kura iecienījusi treniņbikses. Iereibuši leiši un Baltijas slāvi tā izpildās, ka prieks skatīties! Godam jāpiebilst, ka latvieši arī neatpaliek, malači! Ak, cik lēni gan vilktos manas darba stundas, ja uz kuģa atrastos tikai labi audzinātu skandināvu publika.

Pateicoties baltiešiem, laiks uz skatuves skrien ātrāk. Arī poļiem nav ne vainas. Un, ja dejojāju burzmā vēl kāds kautiņš pagadās, – cita enerģija dziedāt!

Iereibis treniņbikšainis nekautrējas un jau no pirmajām dziesmas taktīm skrien pie skatuves dejojot, neskatoties uz stīvajiem, neiesilušajiem krēslos sēdētājiem! Viņš smaida, plivina rokas, dažreiz par kaut ko saniknojas, dažreiz krīt. Tas ir tik cilvēciski!

Nekad neaizmirsīšu reizi, kad, izpildot veco labo “Let It Be”, uz deju plača satenterēja veseli trīs apreibuši braļļukas. Gluži kā noburti dunduri tie saskrēja cits pēc cita līdz ar pirmajām mūzikas skaņām. Viņu sejas šķita tik aizgrābtas, uzburkušas, laimīgas! Kā bērniem, kas nespēj atšķirt labu no ļauna. Iesākumā viņi bija divi, bet, kad ieraudzīju, ka cauri sēdētāju rindām uz mūsu pusi tenerē vēl trešais, mani sagrāba tik sirsnīgi histēriska smieklu lēkme, kādu laikam nebiju piedzīvojusi gadiem. Ar necilvēciskām mokām tiku līdz dziesmas beigām. Par laimi, solo dziedāja Ūdris, man bija jātur otrā balss. Vēl tagad gadās, ka, izdzirdot “Let It Be”, vēderā iemetas smieklu atmiņas krampītis.

Bet visvairāk no visa mani fascinē iereibušu latviešu patriotisms un nacionālā pašapziņa. Iereibis latvietis vienmēr pieprasīs dziesmu latviešu valodā un uzskatīs, ka latviešu muzikantiem no skatuves ir jārunā latviski ar visiem. Zviedriem, ja tie brauc tur, kur ir kāds latvietis, pats par sevi saprotams, ir jāklausa dziesmas latviešu valodā un jābūt par tām sajūsmā. Vispār visai pasaulei ir jābūt sajūsmā par latviešiem un latviešu valodu. Vēlams to mācīt visās pasaules valstīs kā obligāto priekšmetu. Un vēl noteikti Latvijas smago okupāciju vēsturi. Jo latvieši taču ir vienīgā tauta uz pasaules, kas ir īpaša un ir tik ļoti cietusi.

– Kau ko laaatviski vajagi!

– Что сказал?¹

– Что то по латышски можно?²

Tas ir reāls dialogs no skatuves. Ūdris tā mēģināja atkratīties no uzmācīga, grīļīga, nedaudz jau agresīvi noskaņota latviešu pāriša.

¹ Ko teici? (Krievu val.)

² Kaut ko latviski var? (Krievu val.)

Nu nav paredzēts muzikantiem uz kuģa spēlēt visu, ko kādam iegribas. Ir konkrēts repertuārs, ko spēlē visas grupas. Vienalga, vai tie rumāņi, latvieši vai itāļi. Ja grib latviešu zaļumballi, vajag braukt uz “Klaidoni” speciālos krūžos.

Pienāca gaidītā desmitā diena, kad mums bija jādodas tukšgaitā atpakaļ uz Rīgu kā pasažieriem.

Stundas vislēnāk velkas tad, kad esi brīvs vietā, kur nevēlies atrasties. Kā nu tas gadījās, kā ne, bet Ūdris kaut kur atceļā no Stokholmas uz Rīgu kuģa ģeometriskajos gaitēņu labirintos uzkulās labsirdīgiem latviešu puīšiem, kas, atpazinuši viņu, sirsnīgi aicinājuši pie sevis kajītē iemalkot viskiju. Ūdris, garlaicības mākts, nolēmis, ka drusku jau varot. Galvenais – visu vajag darīt klusi un nerēgoties kolēģiem acīs.

Bet, kā zināms, kad cilvēks nolemj uzvesties klusi un nemanāmi, parasti tas beidzas ar lielu troksni.

Ūdris Rīgā ieradās kuģa karcerī, pats par to manāmi pārsteigts. Kā tur nokļuvis, viņš nespēja atcerēties. Tāpat kā savas kajītes durvju celšanu laukā no eņģēm, mēģināšanu izlauzties brīvībā un gulēšanu publiskajā pīpētavā. Tika runāts arī par čību ēšanu. Lieki piebilst, ka kolēģi bija apmulsuši. Apsargs un mūsu priekšniece no visas sirds negribēja Ūdri bāzt karcerī, cerēja, ka aizmigs un nomierināsies. Veltas cerības!

Psihiatriskajās klīnikās ir tāda pacientu suga, ko dēvē par “nemierīgajiem”. Līdzīgi ir ar dzērājiem. Ir normālie dzērāji – tie žūpo regulāri, klusi un mierīgi. Par viņiem parasti saka: tas gan ir labs cilvēks, tikai dzer daudz. Tā viņi bieži vien arī klusītēm nodzeras, nevienu netraucēdami, un tikpat klusi tiek aizvadīti uz kapsētu, kur tāpat atkal sanāk cilvēki, iedzer par netaisni, pieminēdami: labs cilvēks bija, tikai dzēra daudz. Un ir nemierīgie dzērāji, par kuriem saka: skaidrā labs cilvēks, bet, kā iedzer, tā kļūst neciešams. Tas ir par Ūdri.

Likteņa ironija – tajā pašā vakarā, pirms Ūdris bija paguvus satikt jaunos “draugus”, sēdējām kuģa darbinieku telpās, pīpētavā (kuģa leksikā to sauc par mesu), un spriedām, ka vajadzētu aiziet uz tax free veikalu un iegādāties kaut ko dvēseli spirdzinošu nākamajai dienai. Ar klusu domu, ka varbūt varēsīm paspirdzināties klusiņām jau šajā vakarā kajītēs. Mūsu priekšniece, kā nelabu jauzdama, centās mūs atrunāt, lai labāk uz veikalu ejam nākamajā rītā. Ūdris, kā parasti izceldamies ar savu naivumu, pajokoja:

– Bet kā tad mēs iedzersim šovakar?

Priekšniecība nošūpoja galvu un koķeti atbildēja, ka mēs tāpat dzert nedrīkstam.

– Bet pa kluso jau var! – priedīgi iesaucās Ūdris, izraisīdams pīpmaņos jūrniekos dārdošu smieklu vētru.

Nu nekas, tagad "Tallink" darbiniekiem ir jauna anekdote iz dzīves, ko stāstīt, lai pāsinātu darba garo laiku.

Tā arī beidzās mūsu jūrnieru gaitas "Tallink". Nākamajā rītā, pateicoties Ūdrim, visi entertainment¹ jomas darbinieki – muzikanti un dejotāji (tā uz kuģa skaitās riska grupa) – tika nosūtīti pie kuģa ārsta uz alkohola pārbaudi. Stāvējām rindā nomiegojušies un gaidījām savu kārtu pūst trubiņā. Dažu rindās stāvētāju sejās bija manāms satraukums. Pateicoties vienam nemierīgam psiham, tagad jācieš klusajiem dzert mācētājiem. Laikam tāpēc daži mūsu grupas biedri par Ūdra rīcību vēlāk bija tik ārkārtīgi sašutuši. Es gan varēju sajusties pareiza un nevainīga.

– Как неинтересно с вами, девушка!² – Nosmējās pārbaudītāji, ieraudzīdami manu rādījumu.

No kuģiniekiem šķīrāmies bez naida. Mūsu priekšniece labs cilvēks – pieņēma Ūdra situāciju kā faktu, piebilzdama, ka diemžēl nu gan viņš vairs nevarēs uz kuģa strādāt.

Ūdris, vainīgs juzdamies, mājās tūlīt aizrakstīja Tallinas priekšniecībai vēstuli, atvainodamies par savu rīcību. Pie reizes aizlika labu vārdu par grupu, lai ļaujot viņiem spēlēt ar citu solistu.

Loģiski, ka pēc šādiem notikumiem man nācās atkāpties no domas dzīvot bez alkohola veselu gadu. Tādi apstākļi! Nu, saki tu viens! Te taču jāpalīdz Ūdrim bēdāties. Pēc atgriešanās uz sauszemes visas pierastās sabiedrības izklaides šķiet tik vilinošas! Sākšu alkoholu gadu nelietot no nākamā mēneša. Vienīgā nelaime tā, ka arī nauda, uz sauszemes izklaidējoties, kust ļoti ātri. Drīz vien jau šķendējāmies par to, ka tagad lieti noderētu tie 200 eiro, ko pa abiem izgrūdām, taisīdami jaunus jūrnieru medicīnas sertifikātus.

Gāja laiks. Nez kāpēc izrādījās, ka visniknāk Ūdri nosoda tieši mūsu grupas bundzinieks, kura alkometrs bija uzrādījis dažas promiņu sadaļas. Man savukārt radās iespēja pateikt beidzot savu "nē", kad jautāja, vai braukšu uz kuģa dziedāt ar citu solistu Ūdra vietā. Kāds atvieglojums ir no sirds pateikt "nē" un atteikties no tā, kas bijis mokošs! Dzīve ir pārāk īsa, lai to nedarītu.

Savas medicīnas lapas nu godam varējām spraut tualetē uz naglas.

Lūk, tā. Tā nu mēs abi kļuvām uz laiku atkal brīvi. Ūdris – smagākā ceļā, es – brīvprātīgi. Naudas kļuva mazāk.

Toties, kopš mēs vairs nespēlējām uz kuģa, man atkal patika mūzika. Un varēju – nebaidoties no darba zaudēšanas – ar tīru sirdsapziņu rakstīt, kā bija strādāt uz kuģa.

Esi sveicināta, brīvība!

¹ Izklaides. (Angļu val.)

² Cik ar jums neinteresanti, meitene! (Krievu val.)

Kamēr spēlējām uz kuģa, Krima kļuva par Krievijas Federācijas daļu. Dzirdēju, ka krievi tur celšot spēļu elli. Būs Krievijas Lasvegasa. Žēl, ka nepaguvām aizbraukt uz Krimu, kamēr bija bezvīzu režīms.

Kad beidzās mūsu darbs "Tallink", vienā dienā ar mums pēc triju mēnešu kontrakta beigšanās krastā kāpa arī ukraiņu deļotāji. Pāris vārdu ar viņiem pārmijām. Īpaši priecīgi viņi neizklausījās, drīzāk apjukuši. Kad aizbrauca strādāt, Ukraina bija normāla Austrumeiropas valsts, bet tagad atgriezīsies bardakā, kur draud sākties karš.

Savukārt Latvijā beidzot aizklapētas ciet spaisa tirgotavas. Nu pārdevējiem draud arests un lietotājus, nabaga narkomānus, sagaida sods. Pēc nedēļas būs Lieldienas, brauksim atkal uz Tallinu peļņā spēlēt uz ielām. Atklāsim 2014. gada ielu muzikantu sezonu.

Pie spaisa mēs vēl atgriezīsimies, bet tagad ...

* * *

Itālija, Piza, 2009. gada jūlijs

Pienācis laiks izstāstīt par melno kauna traipu manā un Ūdra biogrāfijā. Es ar to nelepojjos.

Bija periods, kad mēs nodarbojāmies ar aktīvu veikalu aptirīšanu. Zagām pārtiku. Precīzāk, tiešais pārtikas preču pievācējs bija Ūdris, bet es piestrādāju par uzmanības novērsēju un bez sirdsapziņas pārmetumiem salaupīto ēdienu pēc tam notiesāju.

Ar zagšanu ir tāda interesanta lieta. Ja ēdot rodas apetīte, tad zogot rodas vēlme zagt vēl. Pie domas, ka var paņemt bez maksas, pierod. Iekams neesi pieķerts. Un tad jau sāk likties: nu kāpēc man jāmaksā, ja šito varu paņemt tāpat.

Noziegumu psiholoģija ir interesanta lieta. Jums šķiet, ka zaglis zog un jūtas vainīgs? Jā. Tā tas ir. Taču, lai zagtu vai vienalga kā citādi spētu pārkāpt likumu, ir jāatrod sevī tam attaisnojums. Katram noziedzniekam ir loģiska motivācija, kāpēc viņš ko tādu dara. Mūsu motivācija bija šāda: bagātās kapitālistu cūkas! Stulbie, bagātie Rietumi! Viss tik dārgs! Un kaut kāda daļa bezrūpīgas vieglprātības, visatļautības izjūtas un pārliecības, ka mūs jau neviens nepieķers. Domāju, ka tā uzskata lielākā daļa likuma pārkāpēju, pirms nokļūst cietumā. Par laimi, ar mums tik tālu neaizgāja.

Sākās šī sērga Londonā. Šajā pašā ceļojumā.

Nebija jau tā, ka mēs to vien būtu darijuši kā zaguši. Mēģinājām izdomāt savu zagļu tikumu kodeksu. Dažas preces nopirkām, lētākās, un to, kas maksā dārgāk, – teiksim, sieru, Ūdris nobēdzināja aiz biksēm, tarbā

vai kādā lielākā kabatā. Tā arī labāk zagt, jo, ja pērc preces, tu neizskaties tik aizdomīgs kā nabags, kas tukšām rokām ienāk lielveikalā un tāds arī iziet. Vai arī vienu vīna pudeli nopērk, un, kamēr es novēršu uzmanību, uzdodama pārdevējam stulbus jautājumus un lūgdama parādīt kādu precī pretējā plauktā, Ūdris veikli piesavinās vēl vienu. Tas ir klasisks, mūžvecs paņēmieni. Vispār jau mēs bijām tāds tipisks Austrumeiropas Bonijas un Klaida tandēms. Viens novērš uzmanību, otrs ņem.

Gadījās pa reizei piesavināties arī šādas tādas lupatas. Ar to laikam arī tas sākās. Londonā, Kamdentaunas tirgū, Ūdris, mani iepriecēt gribēdams, paķēra līdzī somā bikses, kas man ļoti bija iepatikušās, bet ko nevarējām atļauties. Nebija jau diez cik dārgas, bet tik un tā neiznāca, ja gribējām dzīvot un uzdzīvot. Un tā arī tā lieta aizgāja. Tad saulesbrilles nejauši iekrīt maisiņā, tad skropstu tuša ieslīd kabatā. Un kāds adrenalīns! Vieglāk gan šādas lietas paveikt, ja drusku pirms tam dūša stiprināta. Citādi rokas trīc un var pamanīt, ka tipiēm kaut kas ir aiz ādas. Drīz jau skola mums bija rokā, un, ja sākumā tas notika gandrīz nejauši, nu jau mēs sākām iet sirojumos. Noskatījām veikalus, devāmies izpētes gājienā, lai saprastu, kādi tur apstākļi: vai ir kameras, apsargi, vai ir pikstuļvārti un svītru kodi. Vai ir spoguļi. Cik pārdevēju, un vai tie ir acīgi.

Paši sākām justies kā robini hudi. Tikai nedevām mēs nabagiem, bet paši sev. Nu, kaut kādā ziņā jau devām gan, jo nabagi mēs bijām.

Palaiķam uznāca sirdsapziņas pārmetumi. Mēs paši izdomājām, kuras vietas ir pelnījušas, lai tās “patīra”. Teiksim, ja kaut kur pret mums slikti izturējās, mēģināja noplēst naudu vai kaut kā apmānīt, tur uzreiz bija nikns padoms rokā: šī pilsēta ir pelnījusi, ka to aptīra! Citreiz, ja notika kas gaišs un labs, nolēmām: tā ir zīme, ka nevajag, viņi nav to pelnījuši. Kā jau teicu – zaglim ir savs morāles kodekss. Bet citreiz vienkārši nekā vairs makā nebija un nācās iet “medībās”. Tolaik mēs vēl nebijām atkoduši spēlēšanu uz ielām un to, ka šādi var nopelnīt. Mēs bijām jauni un debili. Un skurbinošs bija arī adrenalīns pēc veiksmīga sirojuma.

Pārsvārā Ūdris zaga sieru, vīnu, šokolādi un kaut ko man smukumam. Pa reizei kādu grāmatu vai bezjēdzīgus, dārgās cenās uzpūstus niekus suvenīru veikalos, kurus es, uz spīguļiem kārā žagata, biju noskatījusi. Divreiz gadījās arī, ka laidāmieš projām no restorāna. Tajā pašā Pizā, kur nu bijām nokļuvuši. Pirms tam krietni jau iestiprinājušies ar veikala vīnu drosmei, apsēdāmies vasaras kafejnīcā ārā pie galdiņa. Pasūtījām kaut cik labu vīnu un picu. Nebija jau nekā astronomiski dārga, bet tā bija mūsu pēdējā nauda. Brīvība un vīns mums bija sagrozījis galvu. Siltais Itālijas nakts gaiss glāstīja mūsu nosvīdušos ķermeņus. Sēdējām pie galdiņa un pārrunājām iepriekš izplānoto bēgšanu. Sajūtas tādas kā filmā, nevis

realitātē. Tiksmīgas tirpas skrēja pa muguru. Visas maņas līdz baltkvēlei saasinājās. Ar muguras smadzenēm jutām apkārtnes ģeogrāfiju. Blakus mums pie galdiņiem nemanīja nevienu klientu. Kaut kur pāri ielai bija cita kafejnīca. Tur vēl čaloja ļaudis. Taču viņi mūs nepamanīs. Oficiante tikām bija iegājusi iekšā. Ar Ūdri vērāties viens otram acīs. Jutu, ka manas zilītes no uzbudinājuma ir paplašinātas tāpat kā viņam. Ātri izdzērām pēdējos vīna malkus. Koncentrējāmies. Sirds sitās nenormāli ātri. Un tad Ūdris iesaucās: tagad!

Zibenīgi atgrūdām krēslus, pielēcām kājās un mežonīgā ātrumā bēgām, bēgām, bēgām! Pa likumu likumiem, jaukdami pēdas iedomātiem vajātājiem, baidīdamies kuru katru brīdi izdzirdēt policijas svilpi, sirēnas vai sajast sitienus. Un tad, atraduši slēpni un pārliecinājušies, ka mums neviens neseko, nakts tumsā spīdošām, nenormālām acīm atgūvamies no sava nozieguma eiforijas.

Kaut ko tādu mēs izdarījām vēl reizi Slovēnijā tā paša ceļojuma laikā. Arī bēgām, bēgām, bēgām. Tikai atšķirība tā, ka to darījām dienas gaismā. Pieķert mūs nepieķēra, bet aiz satraukuma atstāju tur somu un cepuri, ar ko līdz tam veiksmīgi biju slēpusi pliko, noskūto pauri. Tad nu mēs nolēmām: tā ir zīme, ka jābeidz, un beidzām.

Arī ar veikalu aptīrīšanu pierimām, jo Itālijas pilsētā Triestē pārtikas veikalā Ūdri pieķēra. Nācās maksāt par precēm un vēl atstāt tās veikalā. Tas būtu mazākais – visbriesmīgākais jau ir kauns! Ūdris iežmiegtu asti atvilkās pie manis. Es toreiz negribēju iet, paliku uz soliņa viņu gaidīt. Veikalā viņam piekudinājuši tur vairs nerādīties.

Tādi bija zagļu dzīves mīnusi. Kamēr zodz un tevi nepieķer – eiforiska visatļautības izjūta. Bet, nedod Die's, tiki pieķerts! Sākās ziepes. Nebija vairs sākotnējā rokas viegluma. Smadzeņu neironi atceras pazemojumu un kaunu. Nebija vairs tādas pārliecības kā sākumā. Pamazām process kļuva tik apgrūtinošs, ka vairs negribējās bojāt nervus. Vēl pa reizei veco laiku vārdā sagadījās ko paķert, bet prieka no tā jau vairs nebija.

Vislielākais pēc izmēra, ko esam nozaguši, ir arbūzs. Tas bija Venēcijā, arīdzan tajā ceļojumā. Mums bija drausmīgas paģiras. Nebija naudas. Bijām tikko kā izkāpuši no nakts vilciena un gājām cauri kaut kādam tirgum. Visapkārt smaržoja pēc ēdiena, mums drausmīgi slāpa, un mūs mocīja izsalkums. Un mēs ieraudzījām arbūzus, veselu kalnu! Tā laikam bija izsalkuma pārdošība. Nesaprotu, kā Ūdrim izdevās tā vienkārši arbūzu paņemt un aiznest. Turklāt mēs piegājām pie nākamā arbūzu pārdevēja un paprasījām nazi, lai varētu nosperto arbūzu sagriezt. Pēc tam nikni un uzvilkti turpat netālu netīra kanāla malā apsēdāmies un rijām, ka šņakstēja vien. Dažās minūtēs visu notiesājām.

Biju nolēmusi: ja kāds mums skries pakaļ, nedot arbūzu atpakaļ ne pa kam. Lai pierāda, ka neesam par to maksājuši.

Atšujies no mana arbūza!

Vēlāk tajā pašā tālajā 2009. gadā Amsterdamā vēl uz brīdi mūsos uzliesmoja zagšanas mānija. Pēc tam gandrīz norima. Tad, īsi pirms lielajām pārmaiņām un brauciena uz Pekinu, tā pāris reižu tika izmantota izdzīvošanai Latvijā. Mums bija periods, kad ar naudu bija tik slikti, ka nesanāca nopirkt ne kafiju, ne sieru. Tieši bija sākusies trakā krīze. Pāris reižu Ūdris *Maxima* veikalos nospēra sieru. Vienreiz kafijas paku. Es Ūdri mīļi saucu par savu siera zagli. Jokojām: ja apsargi, garlaicības mākti, kādreiz mēdz skatīties kameru ierakstus, tad var par Ūdri teikt – tas ir tas džeks, kas sieru zog. Bet tad nāca lielā kauna stunda, kad apsargs laipni palūdza Ūdri nākt līdzī. Pieķēra. Es mēģināju vaimanāt un tēlot pārsteigto sievu, kuras vīrs taču nekad nezog. Briesmīgi. Tāds kauns! Viena lieta, ja tevi pieķer ārzemēs, pavisam cita, ja tas notiek mājās, kur cilvēki skatās. Nācās Ūdrim samaksāt par sieru dubultu naudu un tur atstāt. Bet kaunu jau nesamak-sāsi. Kopš tās reizes Ūdris sieru vairs nezaga.

Vēl pēc pusgada, kad jau bijām aizdauzījušies uz Āziju, Ūdris Indijā nozaga *Lonely Planet* ceļvedi. Toreiz mums uznāca kaut kādi vecie gājieni. Bijām šausmīgi dusmīgi, ka indieši mūs šmauc un krāpj. Nolēmām, ka vajag kaut kā revanšēties. Bet zagta manta labumu nenes. Tai nav vērtības. Cik viegli nāk, tik viegli arī aiziet. Pēc pāris nedēļām dusmu uzplūdā es to saplosīju lēveros.

Un tad mēs nokļuvām Nepālā. Tur kādā veikalā gandrīz ļāvāmies kārdinājumam pievākt lietotu, dārgu Ķīnas *Lonely Planet*, kas mums bija vajadzīgs. Taču radās sajūta, ka tā vairs nevajag darīt. Ceļvedi beigās nopirkām.

Vēl kādu reizi Ūdris, būdams pamatīgās burās, Nepālā dzērienu veikalā mēģināja nobēdzināt aiz jakas *Baccardi* pudeli. Un tad notika kaut kas divains. Nepālietis – dzērienu pārdevējs – pamanīja. Viņš godīgā, taisnā un neizprotošā sašutumā atņēma Ūdrim zagto pudeli un jautāja:

– *Why are you stealing? Why are you stealing? WHY?*¹

Viņa sejā bija milzīga neizpratne. Es to nekad neaizmirsīšu. Un viņš Ūdrim iecirta divas spēcīgas pļaukas. Ūdris tobrīd caur visu savu dzērumu izskatījās gluži kā atpestīts. Šķīta, ka viņš vēlas, lai pārdevējs viņu sistu un šķīstītu. Pārdevējs to vairs nedarīja. Viņš teica, lai ejam projām.

Mēs aizgājām.

Tā šī sērga beidzās. Kaut kas pārslēdzās dvēselē. Nepālieša “kāpēc?” spēja paveikt vairāk nekā naudas sodi lielveikalos.

¹ Kāpēc tu zodz? Kāpēc tu zodz? KĀPĒC? (*Angļu val.*)